

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A. R. L. U. S.

Biblioteca Centrală
Regională
Izvoara-Deva

În acest număr începem
publicarea reportajului

70 DE ZILE DINTR-UN AN

de Valeria Gordeeva

O întâmplare neobișnuită
din viața unei cercetătoare
iradiate cu raze gamma

Dragostea
de viață

de Victor Birlădeanu

(pag. 5)

Modificări
în clima
Pământului

de Gh. Leonte

Vom avea
un nou
calendar?

de Al. Sergiu

La ce
visează
chimistii

de Max Solomon

(pag. 6-7)

Actrița Anastasia Vertinskaia primește o bogată corespondență

ANUL XIX

19

(947)

10 mai 1963

12 PAGINI, 1 LEU

memento

Dmitri Kabalevski, membru al delegației Uniunii Compozitorilor din U.R.S.S. care ne vizitează țara.

O întâmplare în tundra...

În ciuda vremii proaste, zborul se desfășura normal. Avionul pilotat de căpitanul N. Șagheov zbura deasupra tundrei. Prin hublouri se vedea cum vârtejuri de zăpadă se vînzoleau turbate peste întinșurile albe...

Dar deodată se auzi o pocnitură puternică și în aceeași clipă pilotul înțelese: un motor nu mai funcționa. Mai era o singură scîpare: să încerce o aterizare forțată. În plină furtună nu era însă de fel sigur că va izbui. Oricum, n-avea altă ieșire; aparatul pierdea din înălțime.

Își încordă toate puterile, își aminti, ca într-o fulgerare, de toate sfaturile primite pentru asemenea împrejurări... Avionul sălta greu deasupra tundrei și, cu un zgomot înăbușit de fierărie dizlocată, se prăvăli într-o rină.

...Liniștea înghețată era sfîșiată de gemete. În afară de echipaj, în același avion mai călătorise și locotenent-colonelul medic E. N. Liapin. Era greu rănit — avea coloana vertebrală ruptă. De altfel, cu toții aveau nevoile de ajutoare urgente. Știau însă că n-aveau cum le primi; se aflau departe de orice așezare omenească și pînă avea să li se dea de urmă...

Și atunci începu o adevărată cursă împotriva morții. Locotenent-colonelul medic uită de propriile-i răni. Porni tîrîndu-se prin zăpadă spre ceilalți răniți să oprească emoragiile, să lege membrele rupte cu benzi de cauciuc, să facă pansamente.

Munci așa, fără întrerupere, două zile și două nopți. Apoi, însă, durerea îl covîrși și-l sfîntui locului. Din pricina febrei mari aproape că nici nu mai putea să vorbească. Dar nu se dădu bătut. Continuă să-i ajute pe ceilalți — șoptindu-le ce să facă: ce medicamente să ia, cum să se îngrijească, cum să lupte împotriva amorteții pricinuite de ger.

Și mulțumită bărbăției și dăruirii lui de sine îi salvă. A treia zi au fost descoperiți de un elicopter plecat în căutarea lor, care i-a transportat la cel mai apropiat spital.

...Un recent decret al Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S. a conferit locotenent-colonelului medic E. N. Liapin ordinul Steaua Roșie.

i. f. al 400-lea seminar

Pe coridoare domnea forfota obișnuită de zile mari; oameni trecuți de prima tinerețe, cu pași măsurați și solemn, tineri grăbiți, cu mape sub braț și alură de studenți. Se îndreptau cu toții în aceeași direcție: către aula Institutului. A Institutului pentru problemele fizicii.

Mai erau numai câteva minute pînă la începerea adunării pentru care veniseră acolo, dar un reporter de la „Komsomolskaia Pravda“ nu l-a lăsat totuși să treacă pe savantul de faimă mondială P. L. Kapița fără să-i ia măcar o fărîmă de interviu. Și așa am aflat și noi de o tradiție științifică cu care Institutul se mîndrește pe drept cuvînt — seminariile sale.

Cel dintîi a fost organizat în 1934. La început erau adunări destul de restrînse ale colaboratorilor Institutului. Apoi tematica seminariilor s-a lărgit, iar adunările au devenit tot mai populare și mai populate. S-a luat obiceiul ca la aceste seminarii să poată participa oricine dorește — savanți celebri și studenți care abia au trecut pragul universității. Cu o singură condiție: să prezinte lucrări interesante și, firește, încadrate în sfera de probleme de care se ocupă Institutul.

În cursul anilor, de la aceeași tribună au luat cuvîntul fizicieni care astăzi sînt socotiți mari figuri ale științei mondiale și sînt cunoscuți în toate cele cinci continente: A. I. Alihanov, L. A. Arțimovici, V. I. Vexler, A. I. Ioffe, A. N. Krilov, L. D. Landau, I. E. Tamm, V. N. Timofeev-Resovski, L. I. Mandelstam, N. N. Semionov, V. A. Fok, V. A. Engelhardt și mulți alții. Și tot în aceeași sală au ținut referate oaspeți de peste hotare de talia lui John Bernal, Niels Bohr, A. Blackett...

În ziua de care pomeneam, Institutul sărbătorea o dată memorabilă — al 400-lea seminar. Ea n-a fost totuși marcată prin nici un fel de solemnitate și ședința s-a desfășurat după tipicul obișnuit. P. L. Kapița s-a suit la tribună și cu un glas egal a deschis adunarea și a dat cuvîntul primului referent.

V. P. Peșkov și-a expus opiniile lui în materie. Unii din cei care au mai luat cuvîntul au fost de acord cu dînsul, alții nu. Nu-i greu de înțeles că seminariile Institutului nici nu și propun să epuizeze discuțiile în jurul unei probleme.

Drept încheiere a dezbaterii, P. L. Kapița a remarcat zîmbind:

— Viteza critică a heliului lichid este o problemă dezbătută de 24 de ani încoace. Poate că ne vom întîlni să-i sărbătorim și nunta de argint...

Se prea poate. Ba poate că vor mai trebui să treacă și cîțiva ani în plus pînă cînd oamenii de știință o vor socoti total elucidată.

Ceea ce am dorit să semnalăm aici a fost numai o anume atmosferă de dezbateri creatoare, caracteristică pentru viața științifică din U.R.S.S. și care explică, desigur, în bună măsură răsunătoarele succese ale științei sovietice din ultimii ani.

m. v. cinești italieni la moscova

Un mare grup de cinești italieni a vizitat recent Uniunea Sovietică. Printre oaspeți se aflau cunoscuți regizori și scenariști ca Renato Castellani, Carlo Lizzani, Elio Ruffo, Ennio de Concini, Ugo Piro, Leonardo Fioravanti, directorul Centrului cinematografic experimental din Roma, producătorul Oreste Coltelacci.

Dintr-un interviu acordat de regizorul Renato Castellani unui corespondent de la „Literaturnaia gazeta“ aflăm despre interesul cu care cineștii italieni — pentru majoritatea a fost prima călătorie în U.R.S.S. — au făcut cunoștință cu realitatea sovietică, cu viața studiourilor cinematografice, cu activitatea Uniunii cineștilor. Castellani, autorul popularului film italian „De doi bani speranță“, arătă printre altele: „M-a interesat să văd în țara dumneavoastră ceea ce există numai aici, ceea ce nu mai poate fi întîlnit în nici o altă parte a lumii. Am vrut să văd oamenii și viața lor“.

Castellani, își exprima regretul că timpul petrecut la Moscova a fost prea scurt pentru tot ce ar fi dorit să vadă. „În schimb, a continuat dînsul, las în capitala sovietică o mulțime de prieteni buni. Sper să mă întorc la Moscova în iulie, la Festivalul internațional al filmului. Acum știu cum sînt primiți la dumneavoastră prietenii și de aceea doresc sincer să revin“.

Castellani a vorbit de asemenea despre filmele și planurile sale. „Nu-mi face prea mare plăcere — a subliniat dînsul — să-mi prezint filmele în fața publicului specific de obicei festivalurilor. Prefer să stau în sală atunci cînd acolo se găsesc oamenii despre care vorbesc pe ecran. Îmi place să discut cu eroii vii ai filmelor mele, de aceea mă aflu adesea printre țărani, printre locuitorii micilor orașe ale Italiei... În momentul de față lucrez la o comedie despre marinarii de pe un mic vas de coastă. Filmul va fi alcătuit din câteva scurte povestiri ce relatează întâmplări din viața acestor simpli italieni“.

m. c.

clubul întîlnirilor interesante

Pe lîngă redacția revistei „Zvezda“ din Leningrad a fost organizat un „club al întîlnirilor interesante“. Unul dintre invitații recenți ai clubului a fost inginerul Andrei Dostoievski, nepotul marelui scriitor rus.

În cadrul expunerii pe care a făcut-o, Andrei Dostoievski nu s-a limitat la personalitatea genialului prozator, ci a dat o serie de amănunte inedite despre familia lui. Cercetări îndelungate întreprinse în diferite arhive, ca și o abundență de corespondență cu cetățeni sovietici și străini, i-au permis descendentului lui Fiodor Dostoievski să descopere că printre rudele mai apropiate sau mai îndepărtate ale acestuia s-au numărat, printre alții, un om de literă, un geograf, un medic, un arhitect, un pianist și chiar... un expert în cursele de cai.

Despre Anna Dostoievski, soția scriitorului, s-au aflat de asemenea numeroase detalii pînă acum ignorate. De exemplu că, mai tînră cu douăzeci de ani decît soțul ei, l-a luat în căsătorie în ciuda opoziției părinților săi, în ciuda sărăciei în care să zbatea el și a bolii necruțătoare de care suferea. Anna i-a supraviețuit lui Dostoievski cu 40 de ani.

d. n.

20.000 de ani — aceasta e vîrsta statuelei descoperită de arheologul L. Tarasov în regiunea Lipek. Sculptată dintr-un colț de mamut, statueta are o înălțime de 12,7 cm.

gheața în atenția savanților

V-ați întrebat poate, cîndva, de ce tocmai primăvara, cînd razele soarelui, încă slabe, se mai războiesc cu răcoarea, vegetația se dezvoltă impetuos? Sau de ce în regiunile polare sînt plante care înfloresc numai în iulie, cînd se topește zăpezile și gheața, pentru că în august, deși beneficiază de mai multă căldură, dezvoltarea lor să se curme? O serie de fenomene, observate primăvara, i-a pus pe gînduri pe oamenii de știință.

d. b.

De ce, de pildă, la marginea gheții ce se topește ia naștere o bogată lume de micro-organisme și alge? De ce puii de găină, cărora li se dă apă obținută prin topirea zăpezii sau a gheții cîntăresc, după citeva săptămîni, cu 40 la sută mai mult decît cei ce beau apă obișnuită?

Experiența cu puii a fost făcută de savantul biofizician A. K. Guman, din Leningrad, care a emis o teorie nouă în legătură cu proprietățile stimulative ale zăpezii topite. Se pare că păsările cunosc, din instinct, aceste proprietăți, ceea ce le face să caute, primăvara, apa provenită din topirea zăpezii. Poate așa se explică, presupune savantul sovietic, de ce păsările își asigură primăvara urmași numeroși și viguroși, care compensează pierderile suferite în timpul migrației. Și poate tot prin atracția pe care o exercită asupra lor zăpada topită — continuă A. K. Guman — se explică și de ce păsările se întorc din țările calde, de ce nu-și fac acolo cuibul, cu toate că au hrană din belșug?

Biofizicienii susțin că structura apei în organismele vii este asemănătoare cu cea a rețelei de cristale a gheții. La o temperatură de zero grade apa se dovedește a fi deosebit de activă în procesele biochimice. Nimerind în organism, gheața topită se combină cu diferite substanțe mai ușor decît apa obișnuită, iar organismul nu trebuie să cheltuiască o energie suplimentară pentru a-i modifica structura.

Oamenii pot beneficia și ei de pe urma zăpezii sau gheții topite. Pentru bătrîni — afirmă savantul A. K. Guman — ea este un foarte bun regenerant, iar pentru tineri — un stimulent al dezvoltării.

d. c.

laureați ai premiului lenin

Dintre cele 19 lucrări de știință și tehnică distinse cu Premiul Lenin, două trezesc cu prioritate interesul. Este vorba, în primul rînd, de ciclul de lucrări aparținînd binecunoscutului fizician atomist Bruno Pontecorvo, membru corespondent al Academiei de Științe a U.R.S.S. iar în al doilea, de o importantă realizare a unui grup de savanți condus de Anatoli Smorodințev și Mihail Ciurakov, remarcat în ultima vreme prin laborioasa activitate desfășurată pe tărîmul combaterii poliomielitei.

Lucrările profesorului Pontecorvo, consacrate interacțiunilor slabe ale particulelor elementare și fizicii neutrino-ului, au atras atenția oamenilor de știință din întreaga lume. O strălucită experiență a savantului a constituit-o captarea muonilor de către nucleele de heliu III, în urma căreia s-a confirmat că în procesul de captură a acestor muoni intervin aceleași constante de interacție ca și în cazul dezintegrării beta. Această experiență este o experiență de bază în ceea ce privește dovedirea univrsalității interacțiunilor slabe. Datorită contribuției aduse de strălucitul experimentator care este Bruno Pontecorvo, o ramură pînă acum puțin dezvoltată a fizicii, cea a interacțiunilor slabe și a neutrino-ului, a devenit una din cele mai importante și interesante. Totodată, lucrările sale referitoare la rolul neutrino-ului în evoluția sistemelor stelare au contribuit la crearea unei noi ramuri a științei, astrofizica neutrino-ului.

Apărută în preajma secolului XX în S.U.A. și peninsula Scandinavă și mai apoi răspîndindu-se cu repeziune în întreaga lume poliomielite a scurtat numeroase vieți omenești și a adus în stare de infirmitate zeci de mii de copii. Încercările de combatere radicală a bolii au fost numeroase. Dar variantele prevăzînd folosirea unui vaccin mort sau a unor viruși ai poliomielitei lipsiți de proprietăți patogene s-au dovedit, în multe împrejurări, ineficace.

Vaccinul viu, preparat în mari cantități de savanții sovietici în frunte cu Smorodințev și Ciurakov a dat însă rezultate strălucite. În Uniunea Sovietică au fost vaccinați pînă acum peste 90 de milioane de oameni, iar inoculări masive cu vaccin viu au avut și au loc și în Ungaria, Cehoslovacia, R.D.G., România, Bulgaria, Vietnam, China etc., etc. Recent, Ministerul sănătății publice al Japoniei a renunțat la importul de vaccin canadian, preferîndu-l pe cel sovietic.

Vaccinul e administrat sub formă de „antipoliodrajec“, ceea ce prezintă un mare avantaj față de injecții, alfit prin înlăturarea înțepăturii durerecuse, cît și prin durată mai lungă de conservare.

d. b.

FLACĂRA ALBASTRĂ

E un adevăr indeobște cunoscut că în prețul de cost al producției combustibilul intervine cu o cotă importantă. E de ajuns să menționăm că la stațiile termice, de pildă, cheltuielile pentru combustibil ajung pînă la 60 la sută, în industria cimentului la circa 30 la sută iar în siderurgie la circa 25 la sută. Rezultă dar o deducție firească: cu cît prețul de cost al combustibilului e mai mic cu atît scade și prețul de cost al producției.

Bogate zăcăminte de gaze au fost descoperite în depresiunea precarpatică, în Caucazul de Nord și Siberia, precum și în republicile unionale Ucraineană, Kazahă și Turkmene. Descoperirea noilor

de gaze. Să-l comparăm cu cel al altor țări, al S.U.A., de exemplu. Rezervele de gaze din S.U.A. sînt evaluate la 29 de trilioane de metri cubi, iar ale celorlalte țări capitaliste, luate împreună, la 70

industrii gazelor în U.R.S.S. este superior celui din S.U.A. Astfel, în primii trei ani ai septenaliului ritmul sovietic în acest sector industrial a depășit de cinci ori pe cel american.

S-a constatat că gazele naturale, folosite drept combustibil, au un preț de cost redus și deci creșterea ponderii lor în balanța de combustibil merită să fie studiată îndeaproape. Deocamdată însă resursele existente de gaze naturale în U.R.S.S. nu pot satisface în întregime nevoile economiei naționale, așa încît devine inevitabilă folosirea cărbunilor, ale căror rezerve, incomprabil mai mari, sînt estimate a fi suficiente pentru cîteva secole.

În următorii 20 de ani situația va fi, însă, cu totul alta: în acest răstimp producția de gaze va crește în Uniunea Sovietică de 15 ori! O dată cu dezvoltarea industriei de gaze se va cheltui mai puțin pentru transportarea combustibilului iar economia națională va fi asigurată atît cu combustibilul ieftin, cît și cu materie primă pentru chimie.

Cărbunii scumpi vor fi înlocuiți cu gazele ieftine. Pentru a ne da scama de valoarea practică a acestei măsuri să ne gîndim că în industria siderurgică, de exemplu, fiecare miliard de metri cubi de gaze, folosite în furnale, aduce o economie de circa 50 de milioane de ruble la cheltuielile capitale și de circa 100 de milioane de ruble la cheltuielile de exploatare.

Și industria chimică va beneficia de pe urma gazelor naturale. Astfel, prin folosirea lor ca materie primă pentru produsele azotoase, investițiile în construcția unei uzine cu o capacitate anuală de 700 000 de tone de îngrășăminte vor fi reduse cu circa 40 de milioane de ruble. Cu aceste economii realizate s-ar putea construi o altă uzină, care să producă anual 350 000 de tone de îngrășăminte azotoase.

Se pot da nenumărate exemple care să illustreze eficacitatea economică a folosirii gazelor în calitate de combustibil. Uzinele din Donbas, de pildă, au realizat, în ultimii doi ani, datorită folosirii gazelor, economii de 25 de milioane de ruble. De asemenea, în 56 de întreprinderi din regiunea Harkov folosirea gazelor a redus cheltuielile legate de combustibil cu 36 la sută. Rezultate asemănătoare au fost dobîndite și într-o serie de alte sectoare. După cum se știe, gazele naturale găsesc o largă utilizare în cele mai felurite ramuri industriale: cu ajutorul lor se topesc fonta și oțelul, se produce energie electrică, se fabrică ciment și cărămizi, ele constituie o excelentă materie primă pentru obținerea îngrășămintelor în agricultură, a cauciucului, fibrelor artificiale, maselor plastice etc. În agricultură ele servesc la uscarea cerealelor, bumbacului, la creșterea legumelor în sere. De asemenea, folosirea gazelor naturale în economia națională contribuie la creșterea productivității muncii și la îmbunătățirea condițiilor de muncă.

Toate aceste calități ale gazelor naturale fac ca ele să fie de neînlocuit în economia națională. Extracția lor se intensifică necontenit. În 1955, de exemplu, extracția de gaze a fost de 10,3 miliarde de metri cubi, pentru ca în 1961 să ajungă la 71 miliarde de metri cubi, iar pentru 1965 să fie prevăzută o producție de 150 de miliarde de metri cubi.

O dată cu creșterea producției crește și ponderea gazelor naturale în balanța combustibilului. Dacă în 1955 ponderea lor era de 2,4 la sută, în 1962 ea a săltat la 11 la sută, pentru ca peste 20 de ani să ajungă la 40 la sută. Circa două treimi din nevoile de combustibil vor fi satisfăcute de gazele naturale și le

petrol. Sarcina este de a aduce pînă în anul 1980 nivelul de producție a gazelor la 700 de miliarde de metri cubi. Această sarcină ridică problema descoperirii de noi raioane gazeifere, prin executarea de foraje adînci de explorare, al căror total, în timp de 20 de ani, va atinge 92 milioane de metri.

Ținînd seama de rezervele industriale și de cele potențiale de gaze naturale, estimate în prezent, geologii sovietici vor putea îndeplini cu cinste sarcina primită. Dacă urmărim evoluția rezervelor industriale, explorate și delimitate prin foraj, observăm că înainte de cel de al doilea război mondial ele erau de numai 15 miliarde de metri cubi și se limitau la zăcămintele din Daghestan și la cele din vestul Ucrainei. Acum însă, în urma descoperirii a peste 250 de zăcăminte de gaze, rezervele sînt de 140 de ori mai bogate, exprimîndu-se în cifra de 2.100 de miliarde de metri cubi. Cît privește rezervele potențiale, geologii le-au estimat la impresionanta cifră de 60 de trilioane de metri cubi.

Printre marile zăcăminte de gaze, descoperite în ultimii ani, se numără și cel de la Șebelinka, unde inițial au fost găsite gaze la 1.500 metri și apoi, prin foraje adînci de explorare, la peste 4.000 metri. Aici, la Șebelinka, denumită în Ucraina „Donbasul de gaze”, se vor extrage după 2-3 ani 25 de miliarde de metri cubi de gaze, de două ori mai mult decît în Canada, Italia și Franța luate împreună.

Un alt mare zăcămint de gaze a fost descoperit de geologii din R.S.S. Uzbekă, la Gazli, în pustiuul Kizil-Kum. Rezervele zăcămintului de la Gazli permit satisfacerea nevoilor de gaze ale republicilor unionale Uzbekă, Kazahă, Gruziană și chiar ale unui raion industrial de foarte mare importanță, cum este Uralul. E cazul să menționăm, totodată, că uriașă conductă care va transporta gazele din Uzbekistan în Ural va amortiza cheltuielile de construcție în 3-4 ani, deoarece ajungînd în Ural gazele vor înlocui peste 30 de milioane de tone de cărbuni și o mare cantitate de coals și păcură.

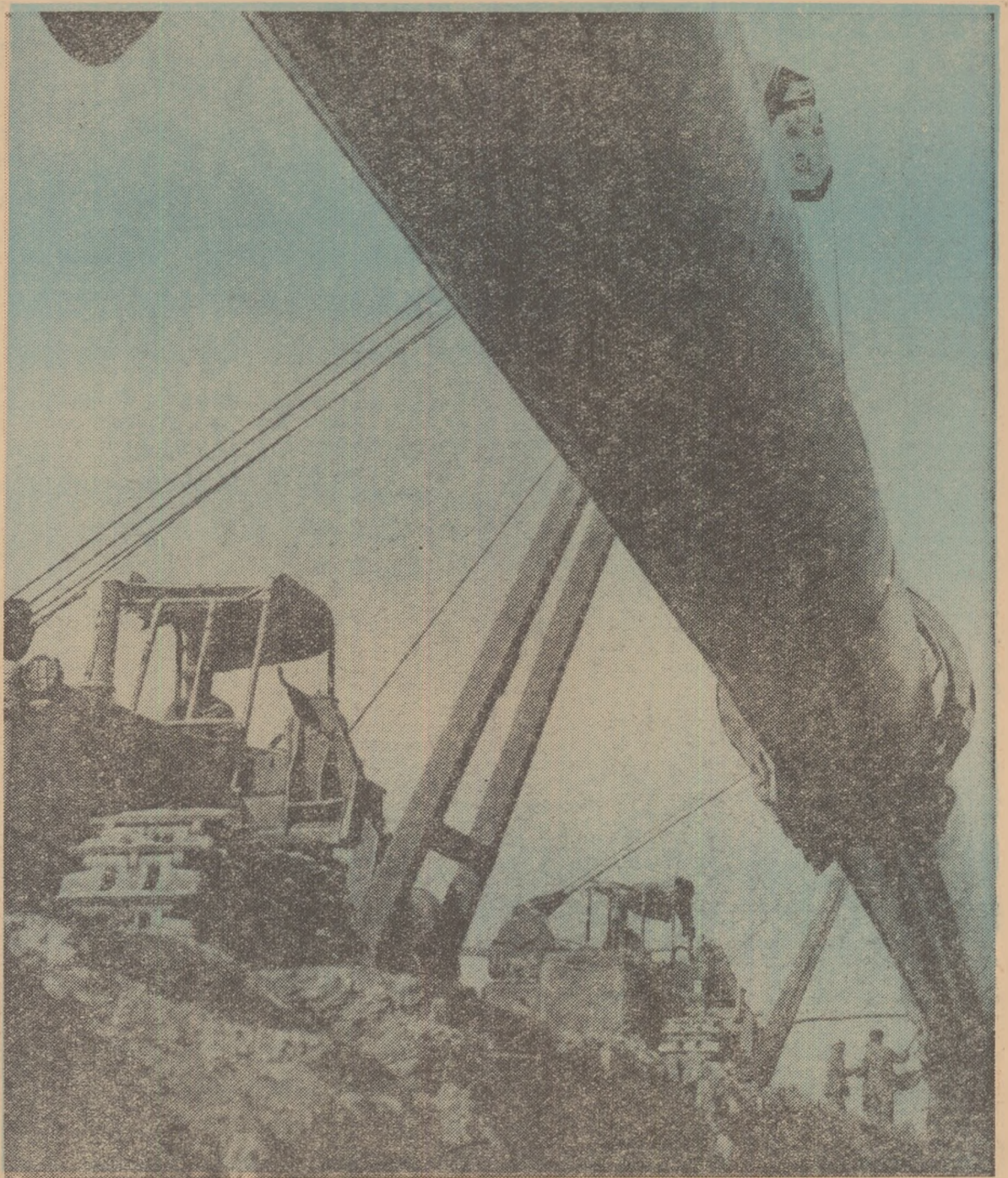
Fără pereți, fără acoperiș

Cînd vorbim despre o întreprindere, din orice ramură ar fi ea, pe lângă aparatul, proces de construcție, muncitorii etc., pomînim neapărat și despre edificiul care o adăpostește. De obicei este o clădire impunătoare, cu pereți solizi și înalți, cu ferestre mari. Tipul de întreprindere pe care vi-l prezentăm în cele ce urmează nu are nimic din toate acestea. Este o uzină, ca să zicem așa, în aer liber. Perspective largi pentru construirea unor asemenea uzine se deschid mai ales în industria chimică. Dar să vedem ce i-a determinat pe specialiștii sovietici, autorii proiectului de întreprindere chimică în aer liber, să propună amplasarea instalațiilor sub cer deschis.

Alegem pentru exemplificare un atelier modern pentru sinteza organică. Clădirile acestuia adăpostesc sute de agregate și mașini, mii de aparate de măsură și control, zeci de kilometri de conductă. Diversitatea proceselor tehnologice și specificul lor impun împărțirea atelierului în mai multe corpuri de clădire. Acestea, la rîndul lor, au fiecare cîteva încăperi separate.

În întreprinderile chimice ventilația ocupă un rol extrem de important și este necesară în absolut toate încăperile de producție. Cunoscînd că numai atelierul despre care am vorbit are circa 50-60 de încăperi putem aprecia că pentru a-i asigura o bună ventilație este nevoie de un număr impresionant de motoare electrice, ventilatoare și o mare cantitate de cablu. E limpede, prin urmare, că aici mai mult ca oriunde se impune renunțarea la obișnuitele clădiri.

Dar cum rămîne cu încălzirea atelierului? Nu vor

Conductele de gaze din U.R.S.S. se întind pe o distanță de peste 25.000 km

zăcăminte și exploatarea lor vor face ca Uniunea Sovietică să depășească S.U.A. și în acest domeniu al industriei.

Am văzut, mai sus, potențialul — prezent și viitor — al Uniunii Sovietice în ce privește rezervele

de trilioane de metri cubi. De asemenea, creșterea anuală a rezervelor de gaze în S.U.A. este mai mică decît producția lor, în timp ce în U.R.S.S. rezervele ce se descoperă depășesc de multe ori producția. Și ritmul de dezvoltare a

Într-un viitor apropiat, o bogată rețea de conducte, cu o întindere de 180.000 de kilometri, va împinzi teritoriul U.R.S.S., ajungînd în raioanele cele mai îndepărtate. Pentru o mai bună aprovizionare a acestora, în apropierea orașelor vor fi construite rezervoare subterane de gaze. Primele trei rezervoare de acest fel au și fost construite în apropierea Moscovei. Vara, în aceste „filiale ale zăcămintelor de gaze”, situate la circa 600-700 de metri adîncime, se pompează gaze în stratul de apă, deasupra căruia se găsește un strat compact de marnă sau argilă ce nu permite gazelor să iasă. În timpul iernii apa le împinge afară din zăcămint și ele pornesc, prin conducte, spre destinație.

În următorii 20 de ani vor fi construite rezervoare subterane pentru depozitarea a 80 de miliarde de metri cubi de gaze.

Lucrătorii din industria gazelor din U.R.S.S. se străduiesc neobosit să sporească producția de gaze, căci mai multe gaze naturale înseamnă un preț de cost scăzut al combustibilului, înseamnă ieftinirea produselor în industrie și agricultură, înseamnă materia primă pentru chimie, înseamnă, de asemenea, ridicarea nivelului de trai al oamenilor muncii.

**Conf. univ.
Constantin Beca**

influența oare gerul și arșița procesul tehnologic? Fi-rește că da. Specialiștii propun diverse soluții pentru această problemă. Iată una. Instalațiile de pompe, utilaj nelipsit din întreprinderile chimice, bine cunoscute ca sensibile la intemperii, ar putea fi „îmbrăcate” în niște pereți subțiri, din azbociment și încălzite cu apa pe care ele incele o pompează.

Pe lângă rezolvarea fără nici un fel de cheltuieli a problemei ventilației și economia de materiale de construcție, construirea de întreprinderi chimice în aer liber oferă și alte avantaje. Se poate renunța, spre exemplu, și la vechea tehnologie. Astfel schemele periodice sînt înlocuite acolo unde condițiile o permit cu scheme continue. De asemenea, se ieftinește costul construcțiilor și se reduce mult termenul de executare a lor. Apoi, nemaifiind necesară ventilația, se realizează economii importante și la energia electrică și se reduce prețul de cost al produsului finit.

Renunțarea la pereți și acoperiș în înțelesul obișnuit al cuvîntului are mare însemnătate mai ales pentru producția de etilena, propilenă, stiren și alte produse ușor explozibile. Atelierele în care utilajul va fi amplasat o parte sub cerul liber iar cealaltă parte — acoperită așa după cum am văzut mai sus, reprezintă un prim pas spre crearea de întreprinderi chimice „descoperite”.

Bineînțeles, producția fiind complet automatizată, nu se pune problema că muncitorii vor avea de suferit de pe urma intemperiilor.

70 de zile dintr-un an

Intimplarea pe care o relatăm mai jos a avut loc într-un institut de cercetări științifice din Moscova. Studiind influența radiațiilor asupra polimerilor, cercetătoarea științifică Tatiana Korneeva a fost iradiată cu raze gamma. Doza era mortală... Ceea ce s-a petrecut mai departe veți afla din cuprinsul materialului.

La rugămintea persoanelor participante la această intimplare, autorul le-a schimbat numele.

Am fost iradiată!

Tania intră în laborator. În cele câteva minute cât lipsise ea nu se schimbaseră nimic: aparatele, mesele și scaunele erau toate la locul lor. Tehnicienii Nadia și Mișa continuau să discute în șoaptă. Ciudat!

Tania se apropie de masa ei, se opri o clipă după care se întoarse și spuse:

— Copii, am fost iradiată...
— Rosti aceste cuvinte cu mult calm, aproape înăbușit, așa cum vorbea întotdeauna. Și surse, ca de obicei, nu mai puteau dezorienta...

Tutul era ca mai înainte. Un singur lucru era neobișnuit: Tania își auzea deslușit glasul — fiecare cuvânt, fiecare intonație. Continua încă să fie ea, Tatiana Korneeva, Tatiana Sergheevna Korneeva, tinăra fiziciană și, cum se spunea în institut, o fiziciană care „promitea”. Și totuși nu mai era ea...

Tania se uită cu luare aminte la colegii ei. În ochii înghețați ai Nadiei se citea lipsa de groaza, iar fața lui Mișa se acoperise de o paloare cenușie.

Tania se așeză la masa și începu să scrie. Foaia de hirtie se umplu repede cu coloane de cifre.

— Iată rezultatul... Da, era sfârșitul.
— Se ridică, apoi se așeză din nou, după care începu să-și pieptene, șuviță cu șuviță, părul des și blond.

— Uite ce face o femeie înainte de moarte, glumi ea.

Dar în gând își spuse: „E stupid!”
— În clipa aceea, zvrind la o parte un scaun pe care-l întilnisese în cale, Mișa ieși în goană din cameră.

„Se duce să-l cheme pe inginerul responsabil cu protecția muncii... — se gândi nepăsătoare. La ce bun acum? Trebuie să-i spun Ekaterinei Andreevna. Dar cum am s-o pot privi în ochi? Căci în fond numai eu sînt vinovată: am fost distrată... Vor începe cercetări, se va întreba de ce și cum... Și în primul rând va avea neplăceri șefa lucrărilor, cunoscuta fiziciană Lavrentieva, o femeie inteligentă și cumsecade. Și totuși trebuie să merg la ea. Chiar acum. Pînă nu-i prea târziu...”

Tocmai în clipa aceea ușa fu dată de perete și în cameră năvăli inginerul Kulikovski. În spatele lui se mișca, ca o pată cenușie, chipul lui Mișa.

— Cit?
Tania întinse tăcută foaia de hirtie, în josul căreia era scrisă clar și încercuită cu grijă o cifră.

— Repede în mașină! — porunci Kulikovski aruncînd o privire fugară pe hirtie.

— Trebuie s-o înștiințez pe Lavrentieva... — replică Tania.

— După aceea, după aceea...

Asemenea lui Gusev

Goneau cu o viteză mult peste cea permisă. Iar cînd mașina frînă brusc la stop, Kulikovski înjură în gând și se uită cu teamă la Tania.

Aceasta, însă, stătea cu capul rezemat de spătarul canapelei și privea nepăsătoare orașul care se zărea prin geamul mașinii. Lui Kulikovski i se păru chiar că picotea. Dar ea medita...

De câte ori nu străbătuse aceste străzi în iernile cu zloată sau în nestatornicele veri ploioase din Moscova, de câte ori nu rătăcise pe ele seara fără să-i treacă o clipă prin minte că o să intervîină în viața ei o zi ca aceasta. Și că această zi va fi ultima.

Tutul va continua să existe. Și oamenii care se îndrăgădesc acum la stopuri, și casele, și zăpada. Dar ea nu va mai fi. Peste o lună — o lună și jumătate vor înflori copacii... Dar ea nu va mai fi...

Cum s-a întimplat cu Gusev? El a fost iradiat cu o doză ceva mai mică. Și cu toate acestea... Aproape nevini din institut nu văzuse „Nouă zile dintr-un an”, deoarece filmul abia începuse să ruleze și erau cozi mari la bilete. Dar Tania izbuti să-l vadă. Într-adevăr, boala de iradiatie e gaoznică. Compoziția singelui se modifică brusc: de la 5.000—8.000 numărul globulelor albe se micșorează cite o dată pînă la o zecime, după care dispar globulele roșii...

Ca urmare a dereglării sistemului de imunitate poate să apară septicemia.
Pereții vaselor, care devin fragili și șubrozii, sînt permeabili, ceea ce poate duce la hemoragii.

Se distrug celulele măduvei oaselor, care încetează să mai împospăteze singele.

Cade părul.
Regiunile arse nu se mai refac.
Durerile de cap devin insuportabile.
Slăbește memoria.
Survine orbirea.
Se instalează o apatie totală.
Omul se stinge încet...

Tania citise mult despre această problemă. Și totuși nu-și putea imagina că așa o să se întimplă și cu ea. Că îi era dat să treacă prin acest infern...

Mașina stopă în fața unei clădiri vechi. Tania fu surprinsă și totodată bucurată: acolo lucra ca medic o vecină a ei de apartament, Irina Borisovna Melnikova, I.a. Chiar în demineța aceea discutase cu ea în bucătărie despre un film nou, despre vreme și despre primăvara care se apropia vertiginos. Iar acum trebuiau să se întilnească ca medic și pacientă...

Tania fu dusă într-o încăpăre liniștită unde fu culcată pe pat și i se făcură primele analize. Dar ea o aștepta într-una pe Ira. I se părea că imediat ce o s-o vadă totul o să se schimbe: o să scape de povara aceea grea care o apăsa pe suflet și de spasmele puternice din stomac. Și, bineînțeles, Ira o să-i îngăduie să se ridice, ca să plece împreună acasă.

Dar Ira nu mai venea... Taniei îi era din ce în ce mai frică: din cauza singurătății și, mai ales, pentru că era fiziciană și-și dădea perfect de bine seama de gravitatea faptului...

Irina Borisovna intră în sala de primire imediat ce află că fusese adus un bolnav cu o formă gravă a bolii de iradiatie. Se uită cu uimire la Tania care stătea întinsă pe pat.

— Ce faci aici? i se adresă ea și brusc i se tăie răsufărca. Nădăjduind că e o greșeală, se apropie de pat.

— Ei, Tania?

Dar tăcerea celor din jur o făcu să înțeleagă că nu era o greșeală...

Atunci se aplecă repede asupra bolnavei, îi apucă cu un gest obișnuit mîna acolo unde se ia pulsul și-și îndreptă privirea spre secundarul ceasului: unu, doi, trei, patru... Iar în tactul bătailor inimii Taniei îi răsună în minte o singură întrebare: cum de s-a putut întimpla una ca asta? Cum de s-a putut?... Cum de s-a putut?...

Apoi Melnikova trecu într-o cameră alăturată, se așeză pe un scaun și-și prinse capul în mîini.

Lîngă Tania se aflau acum medici cu experiență de la secția de radiologie, printre care și Anastasia Matveevna Voronova, șefa secției, doctor în științe medicale. De la institut veniseră directoarea adjunctă Vihrova și șefa lucrărilor, Lavrentieva.

Boala de iradiatie... Sabia lui Damocles care planează asupra omenirii... Cît de multe lucruri se cunosc despre ea și în același timp cît de puține. Fiecare caz este o problemă cu

o grămadă de necunoscute. Fiecare caz e un om care se află la limita vieții. Acum în această situație se găsea Tania...

Acum ea va fi internată în cel mai bun spital, prevăzut cu cel mai modern utilaj și cu cele mai eficiente medicamente. Acolo îi va fi mai bine. Bineînțeles, atît cît e cu putință...

Irina Borisovna își trecu peste frunte mîna rece ca gheața. Trebuie să-i înștiințeze pe părinții Taniei. Nu avusese niciodată pînă atunci o misiune atît de grea.

Riscăm sau nu?

Tania n-a trecut printr-o perioadă latentă, de aparență sănătate. Boala ei luă de la început forma cea mai grea.

Prima cea dădea de știre despre gravitatea situației a fost singele. Numărul globulelor albe scădea catastrofal de repede. Analizele indicau necruțătoare 1.500 de globule albe pe milimetrul cub, 1.200, 800, 600...

La patul Taniei se ținea un consult după altul... Se întruniseră acolo cei mai talentați medici, cei mai mari oameni de știință care

Intr-adevăr, erau foarte puține speranțe de salvare a Taniei Korneeva. De această părere era și Nikolai Alexandrovici Korobkov, membru corespondent al Academiei de Științe Medicale care răspundea de cazul Korneevici, și ajutorul lui direct, profesorul Piotr Mihailovici Minaev, și internista. Nina Nikolaevna Petrova, și hematologul Inna Ivanovna Fetisova. Cu toate acestea medicii continuau să caute medicul o posibilitate cît de mică.

După un nou consult avu loc o discuție:
— Cu toate acestea trebuie să i se facă o transplantare. Și nu după trei săptămîni așa cum li s-a făcut fizicienilor iugoslavi la Paris, ci mult mai devreme... Și nu intravenos, ci în stern...

— Va da oare transplantarea efectul dorit? Și pe urmă e riscant!

— Se poate. Dar riscul nu e oare justificat? Avem noi dreptul să tăgădăm?

— Dar ce facem cu donatorii? Îi vom putea pregăti atît de repede? Cu singele ci...

— O să telefonăm la institut. De acolo ni s-a spus să-i chemăm imediat cînd avem nevoie de ceva...

Nu e de mirare că medicii aveau îndoieli. Despre tratarea cazurilor grave de iradiatie prin transplantare de măduvă osoasă existau numai cîteva comunicări. Experiențele arătau că această metodă merita atenție. Dar oamii să faci experiențe și alta e oțerzi oameni. Asemenea cazuri erau încă foarte puține, de aceea medicii n-aveau experiența.

Și totuși se hotărîu să-i facă transplantarea. Măduva osoasă a Taniei nu făcea față principalei ei sarcini: formarea singelui. De aceea trebuia ajutat...

Încă înainte ca anunțul să fie afișat la institut toată lumea știa că Korneeva are nevoie de măduvă osoasă.

Lăsînd la o parte treburile curente tot mai mulți oameni se prezentau la punctul medical unde sora șefă Vera Ivanovna Matiușina pregătise deja instrumentele. Erau acolo și colaboratori de la instituturile apropiate, care aflaseră cine știe de unde că e nevoie de donatori.

Dificultatea cea mai mare o prezenta faptul că Tania făcea parte dintr-o grupă sangvină rară. Din singele ei lipsea factorul Rhesus: Tania aparținea categoriei de „Rh-negativi”, care reprezintă abia 15 la sută din oameni. De aceea, pentru a selecționa donatorii de măduvă trebuiau găsiți în primul rînd cei al căru grup sangvin să corespundă cu al Taniei. Dintre aceștia urmau apoi să fie aleși cei care făceau parte din grupul „Rh-negativ”.

Se perde un șir neîntreg de voluntari. Nu numai coridorul care ducea spre punctul medical, ci și vestibulul și piațeta din fața intrării centrale erau tixite de lume.

Mulți dintre ei erau nervoși:
— Ce-or fi întirzind atîta? Cred că eu fac parte tocmai din categoria a doua.

Unii îi întrebau pe cei care sosiseră cu o clipă mai devreme:

— Sînteți ultimul? Eu sînt după dumneavoastră...

Iar celor din spate le spuneau:
— Mă duc o clipă să văd cum stau lucrurile acolo... Nu uitați: sînt înaintea dumneavoastră!

Șiruri de oameni tăcuți

În ușa punctului medical stătea, cu creionul și cu o foaie de hirtie în mîna, Zoya Safonova. De obicei vioază și ironică, acum era neobișnuit de reținută.

— Numele, prenumele, anul nașterii, locul de muncă, telefonul... Următorul! Numele, prenumele, anul nașterii...

Alături de sora medicală se aflau de asemenea ajutoare voluntare care spălau și ștergeau bine vasele, turnau în cleșer, noțau numele donatorilor.

La intrare cineva îndruma mașinile care transportau persoanele aparținînd grupului doi la spitalul unde se afla Korneeva, spre a fi supuși altor analize.

Ziua de muncă a Verei Ivanovna se terminase de mult, dar pe culoar tot mai era coadă. Două sute optzeci și șapte... două sute optzeci și opt...

Vera Ivanovna privi nervoasă secul care scădea rapid. Preciz n-o să-i ajungă pentru a doua zi... Trebuie să ia măsuri urgente. Unde o fi Mednički?

Dar nu se ridică de la masă deșit atunci cînd fu chemată la telefon de spital și implorată:

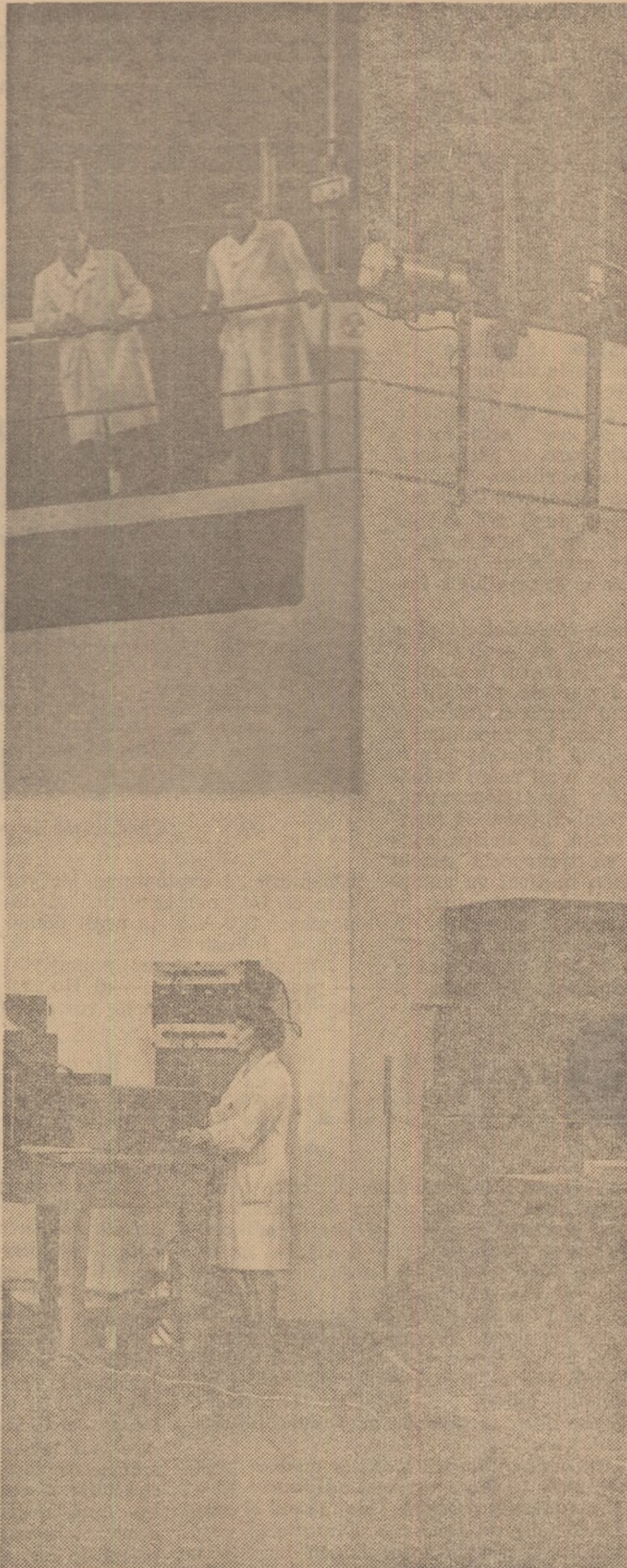
— Nu ne mai trimiteți astăzi oameni! N-avem unde să-i instalăm. Mîine trimiteți grupuri mici.

Mednički era locțiitor de secretar al comitetului de partid și direcția îi dăduse sarcina să se ocupe de partea organizatorică. Vera Ivanovna îl găsi și-i ceru să-i procure ser pentru a doua zi.

Istovit, Mednički începu să telefoneze:
— Aici e Institutul de cercetări științifice. Ne trebuie urgent ser pentru determinarea grupelor sanguine.

Valeria Gordeeva

(Continuare în numărul viitor)

atunci cînd rămneau între ei puteau spune lucrurilor pe nume: „Doză mortală...”, „Sfîrșit mortal”...

Cazul Taniei era cunoscut în spital nu numai de medici, ci și de personalul auxiliar. Spaima se instăpînise la toate etajele uriașei clădiri.

— Cum se mai simte?
— Am auzit că rău... Aproape că nu mai e nici o speranță...

Dragostea

de viață

În zilele acestea de primăvară, când pe întreg globul pămîntesc sute de milioane de oameni au cinstit memoria genialului Lenin, mi-au căzut întîmplător sub priviri două numere ale ziarului „Komsomolskaia Pravda”. În ambele numere — mari titluri clișate cu conținut asemănător: „Te iubesc, viață!”, „Noi iubim viața!” Ca într-o fulgerare, mi-am amintit că, acum cîțiva ani, la Leninskie Gorki, lângă Moscova, în încăperea unde a trăit Lenin ultimii ani ai vieții, am zărit pe o masă o carte de Jack London deschisă tocmai la povestirea intitulată „Dragostea de viață”. Pînă în ultimele ore dinaintea morții, lui Vladimir Ilici i s-au citit, la cererea sa, pagini din acest minunat imn închinat de marele scriitor american voinței neîmăzgăvibile a omului de a trăi, de a fi fericit.

Făcîndăoială că din acest luminos izvor leninist țîșnește acel nestăvilît torent al dragostei pentru viață, pentru oameni, care străbate scrisorile comsomolistei Valia Ciunihina, publicate de „Komsomolskaia Pravda”. Istoria acestei fete și a scrisorilor ei este cît se poate de simplă și, în același timp, excepțională tocmai prin simplitatea, prin faptul că exprimă, condensează un fenomen de masă al societății sovietice.

Valia Ciunihina, orășancă get-begt, născută și crescută în Harkov, și-a pus în gînd încă de pe băncile școlii să plece, la chemarea partidului, undeva, în Siberia ori pe pămînturile desțelenite, ca să pună umărul acolo unde e mai greu, unde eforturile ei vor fi mai de trebuință. Odată terminată școala tehnică de horticultură, și-a pus în aplicare cu perseverență planul. A plecat tocmai în îndepărtata Cita, unde a fost îndată numită maistru grădinar într-o seră de flori. A primit imediat locuință, salariul îi era îndestulător, a fost antrenată în tot felul de activități obștești. Numai că imensa ei sete de viață — viață privită ca acțiune, ca luptă neîntreruptă pentru înfrîngerea greutăților — o făcea să încerce un sentiment de nemulțumire. Știa, simțea că e în stare să facă mult mai multe, că energia ei e capabilă de fapte mari. A cerut atunci Comitetului orășenc de Comsol s-o trimită la cursurile de pregătire a tractoriștilor, iar de-acolo — într-unul din colhozurile rămase în urmă. Și iat-o pe Valia Ciunihina tractoristă în satul Kalga, aflat la nu mai puțin de 580 kilometri depărtare de Cita. Sint în scrisorile ei pasaje de-a dreptul emoționante, vădînd un real talent scriitoricesc, cu privire la munca de tractorist. Citez doar unul dintre ele: „Oare nu e o fericire să simți cum îți se supune mașina? Nici nu vă puteți închipui cu ce desfătare trăiesc acele clipe. Tractorul străbate cîmpia largă, pe boltă săgetează ciocîrlia. Și vîntul aduce pe aripile sale asemenea mireme îmbătătoare de primăvară că pur și simplu îți vine să cînti. Dar cîntecul tot nu poți să îți-l ascuți — îl înăbușe zgomotul motorului”.

Cum au ajuns aceste scrisori în paginile ziarului? Să nu credeți cumva că au fost așternute pe hîrtie special spre a vedea lumina tiparului. Nu, Valia Ciunihina nici nu bănuia că vor avea acest destin public (și, așa cum reiese din ele, nici nu intenționează să se consacre literaturii). Ea le-a adresat fostului său profesor de la școala tehnică de horticultură din Harkov, Mihail Pavlovici Dațuk, un adevărat dascăl logat prin puternice fibre sufletești de elevii săi. Valia i-a scris fostului ei profesor din nevoia firească pentru un om tînar de a-și împărtăși primele roade ale experienței de viață, de a cere un sfat în rezolvarea marilor și măruntelor probleme pe care viața i le-a pus în față.

Nici Mihail Dațuk n-a trimis aceste scrisori redacției cu intenția de a le vedea publicate. Pur și simplu a rugat ziarul s-o ajute pe Valia Ciunihina în rezolvarea unora dintre

problemele mai complicate ridicate în scrisori sau, eventual, să trimită la fața locului un redactor care să scrie un articol despre ele.

Interesant și semnificativ este nu numai faptul că aceste scrisori au fost publicate, dar și marele răsunset pe care l-au stîrnit ele în rîndurile tineretului (și nu numai ale tineretului).

Minunata meserie de tractorist

În răstimp de o lună de la publicare, Valia Ciunihina a primit peste 2100 de mesaje din toate colțurile Uniunii Sovietice. I-au scris tractoriști și poeți, strungari și profesori, întregi familii, întregi organizații comsomoliste, întregi clase de școală, ani de cursuri, unități militare. I-au scris și studenți din Nepal, Irak și alte țări, oameni tineri veniți să învețe în institutele și universitățile sovietice. A primit nu numai scrisori, ci și cărți cu dedicații, lăzi cu fructe și flori.

O mică, foarte mică parte dintre aceste ecouri calde, emoționante de prospețime și lumină, au fost publicate în a doua pagină specială a ziarului. Și aici te impresionează profund această arzătoare, molipsitoare dragoste de viață, această încredere nesfîrșită în om și în forțele sale spirituale, alit de caracteristică societății sovietice, omului sovietic constructor al comunismului. Mulți dintre cei care i-au scris Valiei (și printre ei îndeosebi fete, foarte multe fete) și-au declarat dorința de a-i urma neîntîrziat pilda, de a veni să muncească în Siberia, ba chiar numai ca tractoriști, în brigada ei. De altfel, ca urmare a adevăratului potop de scrisori în acest sens, Valia Ciunihina se gîndește să organizeze o brigadă de tractoriste.

Efectul publicării scrisorilor Valiei este însă mult mai profund, cu reverberații multiple. Tînarul Anatoli Petrianin mărturisește că aceste scrisori l-au ajutat să iasă cu fața curată dintr-o situație complicată. După ce a terminat școala medie de construcții, Anatoli a fost trimis cu un grup de colegi în regiunea Krasnoiarsk. Aici i-au întîmpinat condiții nu tocmai ușoare de muncă. Unii dintre colegii săi s-au speriat și au dat bir cu fugiții. Era cît pe-acî să ia și el o asemenea hotărîre cînd a citit în ziar scrisorile Valiei. „Dintr-odată — scrie el — am început să mă gîndesc la întreaga mea viață. Am 18 ani și ce-am făcut folositor pentru oameni? Am învățat, am stat, cum s-ar spune pe spinarea statului, iar acum au fost de ajuns primele greutăți cu m-am și speriat. M-am întrebă: oare Valia ar fi plecat? Firește că nu. Și am rămas și eu”.

Impresionantă este și scrisoarea bătrînului comunist L. I. Zonstein, candidat în științe agricole, care lucrează de mulți ani ca agronom într-un colhoz din Kirghizia: „Ce bine că poporul sovietic are un asemenea tineret! Și tineretul nostru va fi întotdeauna așa! În aceasta văd o splendidă afirmare a vieții. Iar ea, viața, merită să fie iubită. Rămii, Valia, întotdeauna așa cum ești, simplă și bună, modestă și iubitoare de viață și de oameni!”

Impresionantă este și scrisoarea bătrînului comunist L. I. Zonstein, candidat în științe agricole, care lucrează de mulți ani ca agronom într-un colhoz din Kirghizia: „Ce bine că poporul sovietic are un asemenea tineret! Și tineretul nostru va fi întotdeauna așa! În aceasta văd o splendidă afirmare a vieții. Iar ea, viața, merită să fie iubită. Rămii, Valia, întotdeauna așa cum ești, simplă și bună, modestă și iubitoare de viață și de oameni!”

Victor Birădeanu

Alain Bombard și oceanul deznădejdiei

Omul de pe țărîm

Acum cîțiva timp o știre a stîrnit vîlvă în întreaga lume: doctorul Alain Bombard a încercat să se sinucidă. O scurtă însemnare făcută înainte de moarte: „Am încercat tot ce s-a putut. Dar sînt ruinat. Nu-mi rămîne decît să dispar”.

În patria lui Alain Bombard, Franța, această întîmplare tragică a fost un subiect „gras” pentru presa de senzație și scandal. Dar numeroșii cetățeni francezi care n-au savurat amănuntele sinuciderii, ci s-au gîndit serios la cauzele ce au determinat-o, ca și cititorii sovietici ai cărții lui Bombard „Naufragiat de bună voie”, au fost zguduți.

Cum se poate ca un om care a avut bărbăția să înfrunte singur timp de 65 de zile, într-o barcă micuță de cauciuc, stihijile Oceanului Atlantic, să se hotărască să renunțe de bună voie la viață?

Stăm cu Alain Bombard pe malul lacului de munte Neuchâtel din Elveția și ascultăm relatarea lui impresionantă. Întîlnirea a fost întîmplătoare. Pregătindu-mă să plec în Elveția, am luat și scrisorile primite din toate colțurile U.R.S.S. după ce „Izvestia” a publicat știrea despre încercarea de sinucidere a lui Bombard. În aceste scri-

sori oamenii sovietici își exprimau compătimirea față de vestitul medic francez, îi doreau însănătoșire grabnică, se arătau gata să-l ajute, îi scriau cît de necesară este viața lui științei și umanității.

Alain Bombard ia emoționat scrisorile, le răsfoiește, apoi ascultă atent traducerea lor. Ceea ce ne povestește nouă este destinul tuturor celor care l-au susținut în clipe grele, autorilor miilor de scrisori pe care le-a primit din Uniunea Sovietică și din Franța.

— Ce a fost greu a trecut. Lor le datorez asta — spune Bombard strîngînd la piept scrisorile prietenilor sovietici. Am să le răspund neapărat. Am să le scriu că acum nimic nu mă mai poate înfrînge, că scrisorile lor mi-au dat atîta încredere în necesitatea operei mele, încît îmi ajunge pe toată viața ca să continui lupta.

Privindu-l și ascultîndu-l pe omul acesta viguros îți vine greu să crezi că încă foarte recent era pradă disperării. Scund, veșnic neastîmpărat, cu ochii negri neobișnuit de vii și strălucitori, Bombard e foarte departe de imaginea omului obosit de viață. Mi-nile asprite de muncă, barba neagră cu reflexe albastrii, fața rumenă arsă de soare și de vînt, îmbrăcămîntea simplă

îl fac să pară mai degrabă un pescar care abia și-a tras barca la țîrm și se pregătește să pornească iar în larg. Și de fapt chiar așa este: Bombard e plin de planuri noi și ca orice om obsedat de cauza vieții lui, vorbește mai mult despre ceea ce are de gînd să întreprindă, decît despre suferințele trecute.

Dar cum se face totuși că era cît pe ce să se înce în „oceanul deznădejdiei”? Alain își amintește de tragedia întîmplare de parcă eroul ei ar fi fost altcineva.

Nu sînt specialist și de aceea nu pot face aprecieri asupra laturii științifice a activității lui Bombard. Dar asemenea miilor de cititori ai cărții „Naufragiat de bună voie”, știu că prin experiența lui îndrăzneată, mai întîi în Marea Mediterană și apoi în Oceanul Atlantic, el a dovedit că oamenii pe care naufragiile îi aruncă în voia valurilor pot rezista multă vreme fără rezerve de mîncare și de apă, hrănindu-se numai cu ceea ce le oferă marea. Au trecut mai bine de zece ani de cînd Alain Bombard a înfruntat timp de 65 de zile Oceanul Atlantic, străbătîndu-l de la un capăt la altul. Și a fost singur în bărcuța lui de cauciuc, absolut singur...

Bombard a făcut experiența aceasta eroică pentru a contribui la salvarea celor două sute de mii de oameni care pier anual din cauza naufragiilor. Teoria lui, confirmată de practică, este că cei mai mulți nu se mai întorc de pe mare din lipsă de curaj. El a vrut ca lucrul acesta să fie nu numai bine înțeles, ci să se creze și condiții care să smulgă victimele din ghearele stihiei.

Pentru Bombard cursa aceea neobișnuită, în răstimpul căreia a reprodus în întregime condițiile naufragiului, a fost un experiment științific. Dar pentru mecenajii roși de plătis care i-au

aruncat frimburile de la ospățul lor (ei i-au dat bani lui Bombard să-și echi-peze barca care se numea sfidător „Ereticul”), pentru publicul burghez avid de senzații tari, Bombard era doar un saltimbanc care executa un fel de salt mortal, un boxer pe ring obligat să biciuiască nervii curioșilor.

Alain își amintește cîte greutăți a avut de întîmpinat atunci cînd s-a pregătit pentru prima călătorie în Marea Mediterană împreună cu Jack Palmer și ce tapaj s-a făcut pentru că, în a 14-a zi de navigație, cei doi ar fi luat puțină mîncare de la echipajul unei nave care trecuse pe lângă dînsii. Apoi Bombard a fost învinuit că în a 53-a zi de navigație, în singurătatea absolută de pe Oceanul Atlantic, s-ar fi urcat pe puntea unui vas și ar fi luat acolo o mică gustare. Publicul aștepta nerăbdător un „knock-out”, dar boxerul a avut obrăznicia să reziste și să trăiască!

Toate astea s-au întîmplat însă de mult și Bombard a spus ce avea de spus în cartea lui. Pe el l-au doborît cele survenite ulterior. „Numărul de atracție” s-a terminat și o dată cu el a dispărut și interesul mecenajilor pentru saltimbanc. Bombard avea nevoie de bani pentru confirmarea concluziilor sale în condiții de laborator — și nimeni nu-i dădea. Autoritățile franceze n-au luat și nu iau parte în nici un fel la experiențele lui Bombard. Dar poate că nepăsarea oficială a fost compensată de participarea opiniei publice? În Franța a luat doar ființă asociația „Prietenii lui Alain Bombard”, cu ajutorul căreia, temerarul cercetător și-a procurat micuța navă „Corifena”, pentru continuarea experimentelor sale. Dar „prietenia” a durat puțin. Anul trecut asociația i-a luat înapoi ambarcațiunea.

La toate aceste necazuri s-a mai a-

dăugat încă unul: în toamna lui 1958, în timpul unei experiențe pe o plută, pe care se afla și Bombard, au pierit șapte oameni. Tragică întîmplare a servit de pretext pentru dezlănțuirea unei campanii de calomnii împotriva lui Bombard. Și cu toate că la Muzeul Marinei din Paris este expusă ca un obiect de valoare macheta bărcii „Eretic” cu care Bombard a traversat Atlanticul, în fața lui, a omului care a făcut această călătorie fără precedent, s-au închis toate ușile.

Alain a rămas complet singur. Atunci a aflat ce înseamnă să fii naufragiat nu de bună voie, ruman, părăsit de toți. Iată ce l-a împins la încercarea de sinucidere, care din fericire a rămas numai încercare.

Alain își termină povestirea, eu îl primesc și aș vrea să mă conving că deznădejdea a părăsit pentru totdeauna ochii acestuia uimitor de vii.

— Da, i-a părăsit, mă asigură Bombard. Trăiesc, lucrez și voi lupta. Ce face acum? Scriu o nouă carte. Poate că am să-i spun „Navighez pe pămînt”. Ce am de gînd să fac? Depinde. Visez să creez un laborator plutitor pe care să pot face experiențe legate de problema naufragiului și a comportării omului în condițiile lui.

Nu luăm rămas bun. Alain ne roagă să transmitem salutul lui fierbinte oamenilor sovietici cărora le mulțumeste încă o dată „pentru că m-au întors la viață”.

— Înfăptuiți o operă măreață pentru omenire, pentru triumful umanismului, ne spune el la sfîșit, adresîndu-se tuturor concetățenilor noștri.

Ne despărțim pe malul lacului. Alain rămîne pe țărîm. Pe țărîmul vieții biruitoare, care l-a zmulz din „oceanul deznădejdiei”.

M. Mihailov

Modificări în clima Pământului

Tarna din care (în sfârșit!) am ieșit a fost deosebit de grea și de lungă. Nu numai în țara noastră, ci în întreaga Europă și, dincolo de granițele bătrânului continent, în America de nord și în Asia. Pe bună dreptate, numeroși locuitori din emisfera boreală a globului pământesc și-au pus întrebarea: nu cumva se schimbă clima planetei noastre?

Lucrurile se complică cu atât mai mult, cu cât iernile care au precedat-o pe cea din 1962-1963 s-au caracterizat mai curând printr-un exces de blindețe decât printr-o prea mare severitate. În 1960-1961, de pildă, în Europa, temperatura a scăzut rareori și cu puține grade sub 0, riurile au rămas navigabile în marea lor majoritate, ba s-au înregistrat chiar cazuri în care copacii au înmugurit cu mult înainte de termenul obișnuit. Cum se explică deci brusca înăsprire climatică din lunile prin care am trecut?

La această problemă își propune să răspundă un articol al cercetătorului V. Komarov, membru activ al Societății de astronomie-geodezie din U.R.S.S. După cum se știe, Arctica este considerată „bucătăria vremii” pentru zona europeană, de ea depinzând în cea mai mare măsură temperatura continentului nostru. Komarov subliniază că, în ultimii treizeci-patruzeci de ani a avut loc o simțitoare încălzire a acestei „bucătării”. Granița ghețurilor veșnice s-a retras în deceniile din urmă cu câteva sute de kilometri mai spre nord. Dacă în 1901, spărgătorul de gheață „Ermak” nu a putut trece dincolo de ghețurile Zermli, în 1935 un alt spărgător de gheață — „Sadko” — a navigat, în apă liberă, cu 600 de kilometri mai la nord de acest punct. În cei douăzeci de ani care s-au scurs între 1924 și 1944, suprafața totală a ghețurilor numai în raioanele arctice ale Uniunii Sovietice s-a micșorat cu aproape un milion de kilometri pătrați. În tundră au pătruns copacii — ca de exemplu mesteacănul — care înainte nu putea crește acolo din cauza frigului. Temperatura medie anuală în regiuni reputele friguroase — Spitzbergen, pământul lui Franz Ioseph și chiar Groenlanda — a crescut simțitor.

În ultimii 130 de ani, temperatura medie anuală în raionul Leningrad s-a ridicat cu 1,1 grade. Pare puțin pentru mai bine de un secol? Nu e chiar așa! O creștere cu un grad a temperaturii medii anuale pentru o anumită regiune echivalează cu deplasarea respectivei regiuni cu 600-700 de kilometri spre sud.

O seamă de alte fenomene ale naturii dovedesc și ele că mașina de gătit din „bucătăria vremii” s-a încins: numeroase cursuri de apă îngheață mai târziu și se dezgheață mai devreme decât înainte, o seamă de pomi fructiferi înfloresc mai de timpuriu, pînă și păsările călătoare, vestitori ai primăverii, sosesc la date anterioare celor din trecut.

Așa cum au arătat miile de observații efectuate în cursul Anului geografic internațional, cauza principală a acestor modificări climatice este Soarele. Este îndeobște cunoscut că

acesta este sursa nu numai a luminii și căldurii, ci și a unor radiații invizibile — raze ultraviolete și roentgen, — adevărate torrente de corpuscule materiale. Și, deși cantitatea de lumină și căldură trimisă de Soare Pământului nu s-a schimbat de milioane de ani, a crescut, în ultimul timp, intensitatea radiațiilor invizibile sau, cum spun specialiștii, a sporit activitatea solară.

S-a constatat că există o curbă a acestei activități, maxima înregistrându-se la fiecare 11 ani. O astfel de maximă a fost, de exemplu în 1947, iar următoarea a avut loc în 1958. În afară de ciclul de 11 ani, activitatea solară cunoaște și un ciclu secular. Deosebit de interesant este faptul că maxima înregistrată la fiecare sută de ani depășește pe cea din veacul precedent. În 1958 au coincis două maxime: și a ciclului de 11 ani, și a ciclului de 100 de ani. În acel an, activitatea solară a fost mai mare ca oricând în ultimele două secole. Aceasta înseamnă că de atunci încoace activitatea solară merge conform unei curbe descrescînde și că o nouă maximă nu va fi atinsă decît în 1969. Dar atunci ea va fi mai puțin înaltă, deoarece nu va mai coincide cu cea seculară.

E vreo legătură între radiațiile invizibile ale Soarelui și temperatura de pe Pământ? Da — și încă una foarte strînsă. Activitatea solară exercită o puternică influență asupra deplasării maselor de aer de deasupra planetei noastre, adică asupra circulației atmosferice.

Circulația atmosferică este de două categorii: zonală și meridională. În cadrul circulației zonale, vînturile suflă de-a lungul paralelelor în deosebi de la apus spre răsărit. În cadrul circulației meridionale, deplasările de aer se fac de-a lungul meridianelor, dinspre poli spre tropice și invers. Activitatea solară determină tocmai un asemenea schimb: spre poli se îndreaptă aerul cald al tropicelor, iar spre acestea coboară vînturile reci ale nordului. Este exact ceea ce s-a întîmplat în anii iernilor blinde, cînd radiațiile invizibile ale soarelui au atins punctul maxim.

În perioada care urmează pînă la viitoarea maximă seculară de activitate solară, vom înregistra cîteva decenii în care procesul de încălzire a Arcticii se va reduce ba chiar va înceta cu totul, în ciuda maximelor de activitate solară care vor apărea la fiecare 11 ani.

Aceasta nu înseamnă însă că răcirea va căpăta proporții îngrijorătoare. Nu e cazul să ne temem că se va reedita era glaciară, cînd ghețurile acopereau nordul Europei, inclusiv jumătatea de miazănoapte a Franței și întregul teritoriu al Poloniei de azi, iar în America înghețul veșnic cobora pînă la paralela 38. Dar nici nu putem spera într-o rapidă încălzire a Arcticii. Într-adevăr, descoperiri recente dovedesc că a existat și o perioadă în care temperatura Arcticii era mult mai ridicată, poate chiar tropicală. Dincolo de cercul polar de nord, în insulele Novosibirskului unde acum ghețurile nu se topeșc niciodată,

In zona ghețurilor veșnice

au fost găsite crani de tigri, iar în Alaska, oase de cămilă. În bazinul râului Peciora și la Spitzbergen sînt mine de huilă; ori huila nu este altceva decît rămășița unei vegetații arborescente de tip tropical!

Pe lângă activitatea solară, există și un alt factor care contribuie la determinarea climatei și anume poziția atmosferei pămîntului. Cu cît în atmosferă crește cantitatea de praf, vapori de apă, ozon și bioxid de carbon, cu atît mai puțină căldură solară ajunge pînă la suprafața Pământului. Dar la fel de importantă ca și cantitatea de căldură ajunsă

pe glob e pierderea de căldură de pe suprafața lui. Și în mod paradoxal — cel puțin prima vedere — aceiași factori care reduc căldura solară ajunsă pe glob, joacă și un rol pozitiv, împiedicînd risipirea ei în spațiul cosmic. Asemenea unei plapome, învelișul atmosferic al Pământului îi păstrează încă căldura căpătată de la Soare.

Dintre gazele care alcătuiesc atmosfera este în continuă creștere. E vorba de bioxidul de carbon, a cărui cantitate sporită este în mod sigur o consecință a dezvoltării necontrolate a industriei și a agriculturii. Este deosebit de interesant că urmare a înmulțirii numărului de fabrici și uzine de pe întreaga supra-

Vom avea un nou calendar?

Istoria calendarului este foarte veche și de-a lungul mileniilor de cînd el există, oamenii au năzuit în permanență la perfecționarea sa. După cîte se pare, primele calendare au fost lunare, în sensul propriu al cuvîntului, adică bazate pe ciclul, atît de evident, al fazelor Lunii. Mai practice decît calendarele pur lunare, s-au dovedit însă cele lunisolare, bazate atît pe mersul Soarelui cît și al Lunii.

Strămoșul calendarului pe care-l folosim astăzi este calendarul vechi egiptean, apărut acum vreo șapte mii de ani. Grație unor observații foarte exacte pentru acea vreme, asupra deplasării anuale a Soarelui față de stele, durata anului a fost stabilită la 365 de zile, iar ea o rămășiță a socotirii

timpului după Lună, acest interval a fost împărțit în 12 luni de cîte 30 de zile, la care se adăugau 5 zile suplimentare.

Și dacii își aveau calendarul lor. La Grădiștea Muncelului, printre construcțiile de cult, închinată probabil Soarelui, au fost găsite două mari cercuri duble, formate din blocuri de andezit, foarte regulat tăiate; ele sînt așezate în grupuri de cîte 6 bucăți, despărțite printr-o a 7-a piatră, de o formă deosebită față de celelalte. Distribuția blocurilor de piatră este în mod evident materializarea unui sistem calendaristic, care folosea săptămîna drept una dintre unități. Anul dacic avea, după cîte se pare, 360 de zile, repartizate în 12 luni.

Preluat de romani (care inițial avuseseră un calendar lunar foarte complicat, izvor de veșnice incurcături, ce făcea ca sîmbătoarea recoltei să cadă uneori... iarna), calendarul egiptean a fost perfecționat în cadrul reformei radicale întreprinse de Iuliu Cezar, cu ajutorul astronomului Sosigene. Dacă egiptenii socotiseră anul la 365 de zile, Sosigene l-a calculat mai precis, la 365,25 zile, introducînd de aceea, pe lângă cei trei ani comuni, de 365 zile, și un „an bisect”, de 366 zile.

Calendarul iulian era mult mai precis decît cel anterior, dar tot nu corespundea deplin, căci anul nu are exact 365,25 zile, ci 365,242199 zile, sau, altfel spus, 365 zile 5 ore, 48 minute și 46 secunde. Diferența între anul iulian și cel real este deci de 11 minute și 14 secunde. Aparent, diferența este neînsemnată. Calculul matematic arată însă că, la fiecare 128 ani, se acumulează o zi în plus, calendarul fiind în situația unui ceas care merge înainte. În secolul al XVI-lea, „avansul” ajunsese la 10 zile.

S-a stabilit de aceea că se impune o nouă reformă, care a dus la crearea calendarului „gregorian”, de „stil nou”. O dată la 400 de ani, 3 ani bisecți sînt considerați comuni, pentru a se compensa eroarea calendarului „iulian”. Noul calendar nu s-a impus însă cu ușurință, datorită unor considerente de ordin tradițional. Anglia, de pildă, a menținut „stilul vechi” (calendarul iulian) pînă în 1752, iar în Rusia a persistat pînă la Marea Revoluție Socialistă din Octombrie.

Adevărul este că nici precizia calendarului gregorian nu este desăvîrșită. El „o ia înaintea” anului astronomic real doar cu 26 secunde anual, ceea ce face ca abia o dată la 3.300 ani eroarea să atingă o zi.

Există însă un alt neajuns.

E vorba de împărțirea incomodă, nerațională în luni și săptămîni a anului calendaristic, actualmente în vigoare.

Calendarul nostru — nerațional? Acest lucru pare de necrezut. Și totuși așa este. E firesc ca oamenii să devină tot mai exigenți, să tindă spre desăvîrșire, mai ales cînd e vorba de calendar, care este atît de important în organizarea activității societății.

Să ne gîndim bine la următoarele lucruri:

- Lunile conțin un număr diferit de zile (de la 28—31).
- Trimesciurile, de asemenea, un număr diferit de zile (90—92) și nu cuprind un număr egal de săptămîni.
- Data unei luni nu corespunde unei anumite zile a săptămîinii.

De aici rezultă multe neajunsuri. Spre pildă, prin faptul că durata trimestrelor variază între 90 și 92 de zile, iar a lunilor între 28 și 31 de zile, se creează greutăți în planificarea producției.

Pe lângă aceasta, mai există, e adevărat mai puțin răspîndite și alte calendare, decît cel gregorian, ceea ce îngreunează colaborarea între popoare. În India se folosesc de exemplu peste 30 sisteme de calendare, dintre care numai în Statul Haiderabad 4, iar utilizarea de calendare lunare într-o serie de țări musulmane face ca o aceeași dată a anului să cadă uneori vara, iar alteori toamna sau iarna.

De aceea, în ultimele decenii a luat un avînt însemnat mișcarea pentru o nouă reformă calendaristică, care — păstrînd unitățile obișnuite de măsurare a timpului — să ducă la crearea unui calendar universal, cît mai rațional. Încă din 1922, Uniunea Astronomică Internațională a aprobat ideea unui astfel de calendar, avînd 12 luni, cu trimestre egale și cu 1 sau 2 zile suplimentare. Proiectul calendarului universal a fost propus și Ligii Națiunilor, în anul 1937, fiind aprobat în principiu de guvernele a nu mai puțin de 70 de țări, printre care atît țara noastră, cît și Uniunea Sovietică.

Pe lângă Consiliul economic și social al O.N.U., funcționează actualmente un Comitet pentru reforma calendarului, care și-a însușit în linii mari principiile proiectului de calendar universal aprobat în 1937. Unitățile lunii și săptămîinii sînt păstrate, într-o organizare mai rațională. Iată cîteva dintre prevederile calendarului universal, care are o bază aritmetică foarte simplă:

— Cele 4 trimestre urmează să aibă un număr egal de zile (91), și de săptămîni (13).

La ce visează

chimiiștii

Trăind în mijlocul oamenilor, alături de muncitorii care prefac materialul în formă în motoare și pluguri, în țesături și pâine, artistul visează. El prefigurează o lume tot mai frumoasă, mai înfrățită, mai îndrăzneată. El visează și dăruiește lumii modelul viitorului dăltuit în marmură sau în vers, prins în culoare sau muzică.

Visul dă putere, visul înaripează; el este începutul tuturor înfăptuirilor. Visează, în felul lor, oamenii de toate vîrstele, de toate profesiunile. Și, printre ei, creatorii acelei nobile substanțe care este știința.

Dacă ai întreba pe un cercetător analist din unul din laboratoarele institutelor noastre ce urmărește și ce ar dori să înfăptuiască, îți va mărturisii, probabil, că și-ar da ani de viață pentru a izbăvi să creeze o nouă metodă — mai sensibilă și mai precisă decât cele existente, pentru dozarea cantitativă a sulfului, de pildă, sau a potasiului sau a oxidului de carbon. Dacă metodele actuale merg pînă la determinarea miimii de procent, el ar vrea să atingă zecimea de miime sau milionimca.

Un anorganician ți-ar povesti despre încercările lui de a realiza un polimer liniar din atomi de fosfor, azot și clor sau fluor, un polimer anorganic, din care să se poată fabrica fire mai elastice decât cauciucul, dar rezistente la temperaturi mai mari de 500°C. Sau poate ți-ar vorbi despre visul lui de a purifica niște substanțe, pînă cînd n-ai mai putea descoperi în ele niciun atom străin la un miliard de atomi.

Organicianul visează la un nou cauciuc sintetic, la un polimer organo-anorganic, care să îmbine rezistența la oxidare și deformare a combinațiilor minerale cu plasticitatea sau elasticitatea unor combinații organice.

Chimistul biolog visează să descopere mecanismul transformărilor din interiorul celulei vii, chimismul metabolismului sau al transmiterii înșușirilor ereditare.

Chimiiștii visează, fiecare în domeniul său de activitate și imaginînd cele mai ingenioase experiențe posibile, combinînd în modurile cele mai diferite și mai logice posibilitățile utilajelor lor, creînd, la nevoie, utilaje experimentale absolut noi, ei răspund problemelor teoretice și practice ale chimiei contemporane.

Bilanțul marilor teme

De-a lungul milenarilor sale istorii, chimia — știința creării și transformării materialelor — a avut de răspuns la probleme esențiale pentru progresul civilizației și culturii. La începuturile ei, a stors din plante și animale culori și leacuri, uleiuri și grăsimi; a descoperit metodele de prelucrare a minereurilor, dînd bronzul și oțelul. A înfăptuit apoi visul materialului ideal pentru scris: hîrtia; și preparat lacuri, a inventat sticla și porțelanul.

În secolul XIX, chimia a început întrecerea ei cu natura, realizînd în retorte și baloane sintezele grăsimilor și zaharurilor, ale coloranților și medicamentelor.

În veacul nostru, chimia nu se mai poate mulțumi nici cu extragerea substanțelor naturale, nici cu sinteza unor substanțe după modelul celor naturale. Ea are de rezolvat probleme pe măsura marilor cuceriri ale științei moderne. Chimia contemporană trebuie să creeze materiale, combustibili și alimente, pentru călătorii pe cărările nebătute ale Cosmosului. Ea trebuie să creeze mijloace pentru multiplicarea capacității de producție a agriculturii, astfel încît să facă să rodească zece boabe acolo unde crește unul; să dea mijloace noi și mai eficiente pentru lupta cu boala, să pună la dispoziția omnirii materiale de construcție cu însușiri ce par fantastice la prima vedere, să creeze metodele de producere a unor cantități nelimitate de fibre rezistente pentru țesături mai fine și mai frumoase decât mătasea naturală, să dezlege misterele apariției, menținerii și transformării materiei vii.

Bilanțul marilor teme ale chimiei contemporane înscris în bilanțul general al temelor științei contemporane, a fost expus de mari savanți ai lumii ca N. N. Semionov, J. Bernal, V. M. Keldiș, P. L. Kapița, N. N. Nesmeianov, C. Neșițescu. Acest bilanț este însușit prin dimensiunile și perspectivele lui.

An de an bilanțul temelor, al visurilor științifice se transformă în bilanț al înfăptuirilor.

Înfăptuiri contemporane

Ar fi iluzoriu să încercăm o prezentare sistematică a înfăptuirilor chimiei contemporane; ne vom opri, de aceea, la cîteva exemple ilustrative pentru tendințele ei.

Caracteristice pentru tehnologia automatizată, pentru rachete și pentru navele cosmice sînt motoarele de mare viteză, cu funcționare sigură în condiții variate de temperatură și sarcină. Aceasta înseamnă oțeluri care să reziste la peste 100 000 rotații pe minut. Materialele navelor și rachetelor trebuie să reziste la atmosferă oxidantă în condi-

țiile unei temperaturi de 3000—5000°C. Or, motoarele, rachetele și navele despre care vorbim au fost realizate. Materialele necesare au fost procurate de chimie, folosind procedee care nu mai seamănă cu cele ale trecutului îndepărtat sau apropiat. Metalurgia sub vid, la presiuni mai mici de o milionime de milimetru coloană mercur, metalurgia în atmosferă inertă, cuptoarele de topit metal cu fascicule de raze electronice, procedee termo-mecanice și termo-magnetice,

metale de puritate apropiată de cea absolută, monocristale de oxizi metalici rezistente la temperaturi înalte și, în același timp, plastice, contribuie la rezolvarea problemei: materiale noi pentru sarcini noi. Substanțele pure alcătuiesc un nou domeniu al chimiei anorganice. Vechilor denumiri de „pur“, „purisim“, „pro analisi“ și „chimic pur“ li se adaugă denumirile de: „fizic pur“, „cristalochimic pur“, „izotopic pur“, „radiochimic pur“ etc.

Care este sensul urmăririi unei purități cît mai apropiate de absolut? Unele metale, ca beriliul și bismutul erau din totdeauna repute ca metale cvasante. Purificate pînă la un înalt grad, aceste metale se dovedesc a fi plastice. Substanțele ultrapure prezintă proprietăți cu totul deosebite. Impurități aparent neînsemnate schimbă radical însușirile unor elemente. Urmărind obținerea unor însușiri excepționale, chimiiștii împing purificarea pînă la limite la care se dezvăluie proprietăți uneori neașteptate.

Purificarea nu înseamnă numai îndepărtarea elementelor străine. Este cunoscută, încă din 1912, cu prilejul tragiului sfîrșit al expediției antarctice conduse de căpitanul Scott, „ciuma“ aluminiului. Acest fenomen, care a determinat distrugerea conductelor de pe vasul expediției lui Scott, lipsind astfel echipajul de apă, i-a jucat un renghi și lui Napoleon. Nasturii mantalelor și vestoanelor armatei franceze se pulverizau în gerurile iernii rusești. Sub o anumită temperatură, staniul trece dintr-o formă cristalină cu densitatea de 7,3 grame pe cm³, în altă formă, cu densitatea de 5,7 grame pe cm³. Staniul se impurifică astfel cu „staniu“. Și nu mai este bun de nimic. Este vorba aici despre purificarea din punctul de vedere al formei cristaline.

Aproape de sfîrșitul veacului trecut, chimistul francez Henri Moissan, operînd la temperaturi înalte, și anume dizolvînd carbon curat în fier lichid la temperatura arcului electric și răcind apoi brusc topitura, obținea granule mici de diamant artificial. Era o performanță extraordinară, violent contestată, însă. Experiența n-a putut fi reproducută; ea demonstra însă ce schimbări profunde se pot produce în structura ele-

mentelor la temperaturi și presiuni foarte mari. Azi, în Uniunea Sovietică, se produce diamant artificial pentru nevoi industriale, folosind temperaturi și presiuni, care nu puteau fi atinse pe vremea lui Moissan.

Cele mai interesante înfăptuiri ale chimiei moderne se referă la polimerii organici, cei anorganici și cei organo-anorganici. Fiecare element din sistemul lui Mendeleev capătă o nouă istorie.

Chimia contemporană „redescoperă“ elementele, fie surprinzînd proprietăți necunoscute (cum ar fi rolul cantităților foarte mici de elemente în viața plantelor și animalelor), fie utilizări noi, (cum ar fi aceea a semiconductibilității, realizată prin impurificare condiționată).

Bătrîna de milenii, știința chimiei este astăzi mai tînără ca oricînd.

Max Solomon

Pămîntului. Expirat de coșurile lor, bioxidul de carbon ajunge în atmosferă și participă la „infofolirea“ globului nostru.

S-a calculat că în ultimul secol, concentrația în bioxid de carbon a atmosferei a crescut considerabil. Dacă ritmul de consum al combustibililor se va menține și pe viitor așa, numai grație acestui factor temperatura medie a Pămîntului ar trebui să crească următorii o mie de ani cu 12°.

Avem deci toate motivele să fim optimiști!

Gh. Leonte

În fiecare trimestru are 31 de zile, iar în invariabil 30. În fiecare lună sînt 26 de zile

în fiecare an începe cu aceeași zi a săptămîinii.

În fiecare an cade în fiecare an în aceeași zi a săptămîinii.

Calendaristic este deci alcătuit dintr-un număr de zile, din 12 luni și 52 săptămîini. Pentru a fi calendaristic cu anul solar, după a 364-a zi se adaugă o zi, a 365-a. În anii bisecți (cu 366 zile), se adaugă între 30 iunie și 1 iulie. Aceste zile suplimentare sînt denumite, fiind desemnate ca „Decembrie P“ și „Zilele suplimentare nu sînt considerate însă zile ale anului calendaristic propriu zis.

Calendarul actual la cel universal comunist este destul de mărunte: astfel, februarie capătă 28 de zile, martie pierde o zi, aprilie capătă o zi, mai pierde o zi, iunie și iulie au câte o zi în plus, august pierde de asemenea o zi iar cea de a 12-a a lui decembrie devine Ziua P.

Calendarul sistem de calendare sînt numeroase. Posibilitățile de organizare a timpului pentru producție și pentru viața omului sînt mai bune. Numărul de zile al anului calendaristic este de 2, 4, 7, 13, 14, 26, 28, 52, 91, 182, 364, 365, 366. Dacă se va putea opera foarte lesne cu diferite sisteme de timp, ca zilele și săptămîinile. Și pentru agricultură și pentru transporturi, trimestrele stabile, de 91 zile, sînt mai comode. Sărbătorile naționale, aniversările, vor cădea în orice an în aceeași zi a săptămîinii. Dacă va reuși să se realizeze un calendar universal, acesta va fi cu adevărat un sistem valabil pentru întreaga lume, contribuind astfel la o mai bună înțelegere și colaborare între oameni. Aceste considerente au făcut ca în favoarea calendarului să voteze marea majoritate a reprezentanților în O.N.U.

Calendarul s-ar putea realiza, fără schimbări importante, într-un an care începe cu duminică. Primul an astfel realizat este 1967. Este însă improbabil ca pînă atunci să se realizeze un acord general și numai în acest caz adoptarea calendarului universal și-ar avea rostul. Anul următor care începe cu o zi de duminică, este 1978. Vom avea oare un nou calendar?

Al. Sergiu

Nicolae Herlea la întoarcerea din turneu

Turneul s-a încheiat, artistul poporului Nicolae Herlea s-a înapoiat acasă de la mii și mii de kilometri, dar în camera sa de studiu re trăiește cu emoție minunatele zile petrecute la Novosibirsk și Leningrad, la Tbilisi și Moscova. Cântărețul nostru și-a orînduit cu grijă afișele, programele de sală. Fotografii și zăpote aduse de acele locuri în care a poposit timp de aproape o lună și jumătate și care, toate, vorbesc despre spectacolele sale, despre întâlnirile cu artiștii și publicul sovietic, despre primirea caldă și entuziastă ce i s-a făcut pretutindeni. Și să nu uităm că Herlea a fost pentru a zecea oară pe meleagurile Uniunii Sovietice.

Relatînd despre această prezență, ziarul „Vecernii” din Tbilisi consemna între altele: „E greu de numit un artist a cărui apariție să fi fost așteptată cu mai multă nerăbdare de către locuitorii din Tbilisi decît aceea a lui Nicolae Herlea”.

Herlea și-a răsplătit din plin admiratorii, auditoriul exigent din capitala și orașele Uniunii Sovietice, care prețuiește sincer arta din patria noastră. El a închinat acestui public toată forța talentului său, cîntînd cu o mare strălucire în „Bărbierul din

Sevilla”, „Paiate”, „Trubadurul” și „Traviata”.

În aceeași cronică, ziarul „Vecernii” din Tbilisi scrie în continuare: „Puternicul talent al cântărețului român, minunatul său glas, muzicalitatea sa deosebită, temperamentul scenic și stilul nobil de interpretare au găsit un viu ecou în inimile ascultătorilor”.

Spectacolul cu „Bărbierul din Sevilla” în care Herlea a apărut pentru prima oară pe scena operelor din Novosibirsk, a însemnat un eveniment deosebit pentru iubitorii de muzică. „Sovetskaia Sibir” referindu-se la apariția lui Herlea subliniază: „Pe scena teatrului nostru, locuitorii din Novosibirsk au văzut și au ascultat numeroși cântăreți în rolul lui Figaro, dar ceea ce a arătat Nicolae Herlea este în afara oricărei comparații. S-ar părea că un interpret mai bun al acestei partituri nici n-ar putea exista. Probabil că tocmai la un asemenea interpret al rolului lui Figaro s-a gândit Rossini atunci cînd a compus geniala sa operă”.

De același mare succes s-a bucurat cântărețul nostru și pe scenele din Leningrad și Moscova. Din convorbirea avută cu

Nicolae Herlea am înțeles că toate aceste succese i-au umplut inima de bucurie mai ales pentru că ele reprezentau noi victorii pe plan internațional ale artei din Republica Populară Romînă.

— Turneul acesta mi-a adus reale satisfacții și prin aceea că am putut juca alături de artiști de mare valoare, în spectacole de o înaltă ținută artistică — ne-a declarat Herlea. M-a impresionat seriozitatea artiștilor sovietici, disciplina în muncă, exigența profundă față de arta lirică. La „Teatrul Mare” din Moscova, spectacolul cu „Traviata” a însemnat un adevărat triumf. Alături de calitățile excepționale ale partenerilor mei, între care artista poporului din R.S.F.S.R., D. M. Firsova, în rolul Violetei și tenorul A. A. Grigoriev, în rolul lui Alfred, am remarcat contribuția considerabilă adusă de orchestra condusă de dirijorul M. F. Ermler la desfășurarea în condițiuni optime a reprezentației.

Pe biroul lui Herlea, între fotografiile aduse de la Moscova recunosc pe cea a lui David Oistrach.

— L-am întîlnit pe celebrul violonist cu prilejul vizitei pe care am făcut-o conservatorului „Ceikovski”, unde el este pro-

esor. M-a bucurat nespun de mult această întîlnire și faptul că Oistrach mi-a oferit fotografia sa.

Notez dedicația acordată de David Oistrach: „Mimnatului artist și marelui cântăreț, stimatei Nicolae Herlea, cu cele mai bune urări. David Oistrach”.

Herlea îmi vorbește cu admirație de Oistrach, despre simplitatea sa, despre felul lui cuceritor de a fi, despre dragostea ce o poartă artiștilor romîni.

Interlocutorul își amintește apoi de un alt popas petrecut la Tbilisi în compania unui alt mare artist sovietic.

— Aci, după ce am vizionat filmul „Othello”, o impunătoare realizare coregrafică, am fost încîntat să cunosc personal pe interpretul rolului titular, artistul poporului Ceabukian, a cărui artă se ridică pe culmi impresionante. Cînd m-am desprîțit de Ceabukian, după cîteva ore de discuții, știam bine că-mi făcusem un nou și sincer prieten.

Herlea are un carnet plin de însemnări din recentul turneu în Uniunea Sovietică. În el se găsesc între altele multe nume și adrese. Încă de cînd a fost pentru prima oară în U.R.S.S., cântărețul nostru întreține, cu artiștii sovietici și cu admiratorii săi din rîndul spectatorilor, o tot mai bogată corespondență.

— Doresc să pot transmite prietenilor din Uniunea Sovietică și de aci înainte vești cit mai bune despre activitatea mea, ne-a spus în încheiere artistul, îndreptîndu-se spre pian pentru a-și relua munca.

Sandu Naumescu

SCRIITORII ROMINI IN

Revista „Inostrannaia literatura” acordă, în coloanele sale, o atenție deosebită climatului de idei și sentimente specifice literaturii noastre.

În cadrul unei asemenea reviste unde-și dau întîlnire scriitorii din toate colțurile lumii, proza și poezia romînească vibrează cu un timbru propriu, original în contextul literaturii universale, ca și în contextul literaturii realist socialiste.

Eugen Barbu e prezent în paginile revistei sovietice cu ample fragmente din reportajul „Patria” conținut în volumul „Cit în șapte zile”. Adresa e de astă dată directă și cititorul sovietic are acum ocazia să se împărtășească din frumusețile țării noastre, trecute prin filtrul unei sensibilități poetice autentice, al unei lirici viguroase și tandre în același timp.

„Inostrannaia literatura” a publicat în întregime romanul lui Francisc Munteanu „Terra di Siena”, sub titlul „Hudojnik” („Pictorul”). Cititorul sovietic cunoaște și alte proze ale acestui scriitor, cum sînt „In orașul de pe Mureș”, „Lenta” etc.

Traducerea în rusește a două dintre schițele satirice aparținînd lui Teodor Mazilu („Maria Popescu nu vrea să fie Maria Popescu” și „Romeo și Julieta”) dovedește că bucițele amintite își păstrează verva acidă și într-altă limbă decît aceea în care au fost scrise, iar opera de moralist pe care o întreprinde scriitorul își menține rezonanța.

Genul literaturii științifico-fantastice romînești este reprezentat de o năvălă a lui Radu Nor, intitulată „Cei trei din Sirius”. De altfel, în Uniunea Sovietică au mai fost traduse „Drumul spre stele” și „Zborul în ionosferă” de același autor.

Rubrica permanentă a revistei intitulată „Editat în U.R.S.S.”, din numărul 8 (1962), se deschide cu recenziile lui Vladimir Sokolov la romanul lui Titus Popovici „Străinul”. Traducerea romanului este semnată de I. Levin și M. Efros, cu o prefață de Iuri Naghibin. Recenzentul sesizează cu destulă limpezime locul acestui roman în proza noastră contemporană, ca și valorile prozei lui Titus Popovici.

În același cadru, al sectorului de critică și publicistică al revistei, găsim și un articol semnat de I. Konstantinovski cu prilejul comemorării a 50 de ani de la moartea lui I. L. Caragiale. Konstantinovski aduce cîteva informații personale cu privire la soarta pe care a avut-o opera marelui satiric în trecut și face observații judicioase asupra perenității acesteia.

În cursul citorva numere, revista a publicat răspunsurile unui mare număr de scriitorii din diferite țări, la o anchetă cu următoarele întrebări: Ce loc ocupă literatura în viața societății contemporane? Care e rolul scriitorului? După părerea dumneavoastră ce anume determină caracterul contemporan al unei opere literare? Au răspuns printre alții Jack Lindsay, Pablo Neruda, Walter Longfellow, Erskine Caldwell, Maurice Ponce etc.

O interesantă luare de poziție este cea a lui Mihai Beniuc:

„Scriitorul scrie pentru cititorii săi — prezenți și viitori... Scriitorul e de neconceput fără cititori, el trebuie neaparat să le comunice ceva — unui număr mai mare sau mai mic sau chiar tuturor, poate cititorului de azi, poate celui ce va veni. Cu alte cuvinte, el are ce le spune. Așa se naște problema legăturii reciproce între scriitor și vremea lui”.

Dar ar putea scriitorul să vorbească despre el, despre lumea în care trăim, dacă n-ar fi în permanent contact cu realitatea?

„Scriitorul scrie într-un fel sau altul, arată Mihai Beniuc, se străduiește să-și facă datoria nu pentru a apărea într-o lumină favorabilă în fața cititorilor:

contactul reciproc neîntrerupt cu cititorii, cunoașterea realității și poziția pe care i-o dictează adevărul vieții îl transformă pe el însuși într-un mesager și exponent al adevărului — și acesta-i darul lui făcut oamenilor. Așa procedează mulți dintre marii scriitori ai zilelor noastre, pe toate meridianele și paralelele acestui pămînt înroșit de singe, pe care, în epoca energiei atomice și a cuceririi Cosmosului, omul trebuie să instituie o ordine în stare să-i asigure o existență fără războaie, în bună înțelegere, pentru ca, prin mijlocirea științei, culturii și artei, să se îmbogățească neîntrerupt comoră de fericire socială și individuală”.

La aceleași întrebări, Marin Preda răspunde, printre altele: „Așadar, care este rolul scriitorului? Poate el oare ochii problemele ce interesează societatea? Într-o vreme, se părea că o asemenea poziție riscantă — să ignori toate și totul — ar fi posibilă. Dar pînă la sfîrșit, într-un fel sau altul, scriitorul se ciocnește neaparat față în față cu problemele pe care a încercat să lecolească. A ridică și a rezolva problemele cu caracter social — iată, după mine, cea mai grea sarcină ce stă astăzi în fața scriitorului, cu atît mai grea cu cît unii o consideră ușoară. S-a și dovedit că tocmai aceea care o consideră ușoară consacră prozei sociale lucrări lungi și proaste”.

Poezia noastră este și ea larg găzduită în coloanele revistei. Sub titlul „Aripile albe ale cîntecului” sînt publicate cîteva poeme ale Veronicăi Porumbacu, în traducerea Verei Tușinova și a lui Iuri Kojevnikov.

„Inostrannaia literatura” publică două poeme ale Mariei Banuș: „Urcînd treaptă după treaptă” și „Poezia”. Traducerea ambelor poeme poartă semnătura unor nume bine cunoscute ale liricii sovietice. Prima este tradusă de Veronica Tușinova, iar a doua de Vera Inber. În această talmăcire, confesiunea cu valoare de „artă poetică” din „Poezia” și lirismul de largă respirație din „Urc treaptă după treaptă” sînt la loc potrivit în paginile ce deschid unul din numerele acestei reviste de literatură universală.

V. Ion

■ CARTEA PESTE HOTARE ■
În editura maghiară „Kossuth” a apărut poemul lui Alexandr Tvardovski „Dincolo de zare”, în vreme ce editura „Europa” a tipărit un volum din povestirile de război ale lui Konstantin Simonov și nuvele „Fetele” de Boris Bednfi.

★
Romanul lui Vladimir Tendriakov „Zlucă care se mistuie” a apărut, în limba franceză, în editura „Seuil” iar povestirea lui Iuri Kazakov „La o haltă”, în editura „Gallimard”.

★
Proza lui Viktor Konevski a devenit cunoscută în R. S. Cehoslovacă cu povestirea „Griji de mine” și cu o culegere de nuvele intitulată „Drumul spre chei”.

★
La New York a apărut în traducerea lui John Richardson romanul lui Ilf și Petrov „Vițelul de aur”. E interesant de remarcat că Tom Woolf, recenzentul ziarului „New York Herald Tribune” socotește, cu toată seriozitatea, că goana după înavușire a lui Ostap Bender este absolut „firească” iar personajul principal este „fermecător” tocmai din acest punct de vedere.

★ FILMUL ★

Olga Kravtchenko este una dintre cele mai talentate reprezentante ale tinerei generații de actori sovietici. A debutat în rolul Lizei din filmul „Dama de pică”. Te spectatorii noștri au revăzut-o apoi în „Femeia îndărătnică” (Bianca, sora cea mică) și în rolul școlăriței din „Viața începe din nou”. Tot o elevă este și noua ei eroină, Vera, din filmul „Ingerul păcătos”.

Regizorul despre filmul său

Călătorie pe Volga

Împreună cu o echipă de cineaști de la studioul „Maxim Gorki” din Moscova, am turnat acest film destinat ecranului panoramic, de-a lungul fluviului Volga. Ne-am propus să înfățișăm oamenii care trăiesc pe malurile sale, să vorbim despre cei ce s-au născut, au trăit și au murit aici ca și despre cei a căror viață e legată astăzi de marele fluviu rusesc.

Personajul principal al filmului nostru, căpitanul Isaiev, a condus toată viața vapoare pe Volga și a îmbătrinit pe puntea de comandă. Iată că a venit ziua când pornește în ultima sa cursă, la bordul unui vapor bătrân ca și dînsul, ieșit de pe șantierul navale din Sormovo încă la sfîrșitul veacului trecut. La Volgograd, vaporul va fi scos definitiv din circulație iar căpitanul său va ieși la pensie.

Întreaga acțiune a filmului se concentrează în jurul acestui eveniment. În decursul acțiunii spectatorii fac cunoștință cu o mulțime de oameni, le cunosc viața, visurile, dorințele... Să ne oprim de pildă la noul căpitan secund, Alexei. În timp ce traiul bătrînilor Isaiev, cu fogașul său adînc și liniștit, seamănă cu apele Volgăi ce scaldă malurile de atîtea secole, existența tinărului căpitan secund e aidoma unui izvor ce-și croiește zburdalnic drumul spre cîmpie. Dar încă de pe acum acest personaj dezvăluie trăsături de caracter ce permit să se presupună că va afla drumul cel bun, că în fața lui se va deschide într-o zi o viață adevărată, generoasă.

După părerea mea, pentru ca eroii filmului să devină cit mai convingători, era nevoie în primul rînd de o alegere foarte judicioasă a interpreților. De aceea am căutat în genere ca trăsăturile actorilor să coincidă cu cele ale personajelor pe care le încarnează. E greu, de exemplu, să-l poți despărți pe actorul Nikolai Sergheev de căpitanul Isaiev: umanismul, simplitatea și gravitatea sînt caracteristici comune celor doi. Soția bătrînilor căpitan, așa cum este interpretată de Valentina Teleghina, pare să fi trecut

din viață direct pe ecran. Cunoșcîndu-și soțul mai bine decît oricine, ea știe să-l distragă de la gîndurile amare pe care i le trezește apropiata bătrînețe.

În cursul călătoriei, spectatorii vor vedea orașele noi înălțate pe Volga, noile fabrici și uzine unde freamă o viață clocotitoare, remarcabilele monumente de arhitectură ce împodobesc malurile fluviului. Prin fața spectatorilor vor trece locurile unde s-a născut și a copilărit Lenin, unde s-au întors din primele călătorii în spațiile interplanetare cosmonauții Iuri Gagarin și Gherman Titov, tînurile glorificate de celebrul cîntăreț rus Fiodor Șaliapin, sau străbătute în tinerețe de Maxim Gorki.

Împreună cu personajele din film, spectatorul va poposi pe movila lui Mamai, acest loc memorabil, alît de scump inimilor oamenilor sovietici și se vor pleca în fața mormintelor eroilor care și-au jertfit viața pentru fericirea oamenilor, luptînd împotriva fascismului.

Pentru a strînge materialul necesar scenariului am întreprins împreună cu dramaturgul Valentin Elov cîteva călătorii de-a lungul Volgăi, pornind din orașul Gorki și ajungînd la Volgograd. Am coborît pe cheiuri, am stat de vorbă cu marinarii, cu localnicii, aflînd o mulțime de lucruri interesante și emoționante despre viața lor, bogată în evenimente, despre munca lor, caracterizată uneori de veritabile acte de eroism. Vizitînd hidrocentralele de la Volgograd și Kuibîșev am fost de-a dreptul uimiți de rapiditatea cu care s-au transformat astăzi bătrînele țărîmuri ale Volgăi.

Am dorit ca filmul nostru să constituie un document convingător despre pitorescul tînurilor Volgăi și hîrnicia locuitorilor din aceste tînurii. De aceea ne bucură interesul și simpatia cu care a fost primit pînă acum filmul în țară și peste hotare.

Iakov Seghel

REFLECTOR

Comedia muzicală „La drum” este creația cineaștilor de la studioul „A. Dovjenko” din Kiev. Ea a fost realizată cu concursul unui grup de artiști ai teatrului de estradă din capitala Ucrainei. Filmul relatează o suită de întîmplări hazlii ai căror eroi sînt cîntăreți și dansatori ucraineni plecați în turneu la Moscova. Scenariul și regia filmului sînt semnate de cuplul renumiților comici kievleni Iuri Timošenko și E. Beriozin, ale căror nume figurează și în distribuție.

Imbinarea măiestriei regizorale și operatoricești cu experiența pedagogului — aceasta este principala sarcină pe care și-o propune noua secție a Institutului unional de cinematografie, care va pregăti cadre de regizori specializați în problemele de învățămînt și educație a tineretului școlar. Nu întîmplător dintre cei douăzeci de studenți ai acestei secții majoritatea sînt absolvenți ai institutelor și facultăților pedagogice. Cursurile vor avea o durată de cinci semestre.

Comedia dramaturgului A. Maikalenok „Levoniha pe orbită” s-a bucurat de multă apreciere printre spectatorii sovietici. De curînd, regizorii P. Vasilevski și S. Silosnov au adaptat această comedie pentru ecran, sub titlul „Bastionul cornutelor”. „Am înfățișat minunatele trăsături ale omului nou din satul colhoznic al zilelor noastre — declară regizorul P. Vasilevski. În același timp, ne-am propus să saturem rămășițele trecutului din conștiința unor colhoznici. Am vrut ca filmul nostru să fie o comedie realment veselă și totodată instructivă”.

Printre noile producții ale studioului „Maxim Gorki” din Moscova se numără și „Povestea unui avion”, un film al regizoarei T. Lioznova. Spectatorii vor face cunoștință cu activitatea cutezărilor constructori ai primelor avioane cu reacție. Rolul pilotului de încercare Kolcin, al cărui zbor a înscris o nouă pagină în istoria aviației sovietice, este interpretat de Nikolai Ribnikov.

De vorbă cu creatorii „Tragediei optimiste”

Filmul „Tragedia optimistă” se pregătește pentru marea sa călătorie pe ecrane.

Cînd am ajuns la studio, regizorul filmului S. Samsonov se afla în studioul de sunet, împreună cu operatorul V. Monahov și directorul filmului, A. Iablocikin. I-am rugat să ne împărtășească cîteva amănunte despre laborioasa muncă implicată de realizarea filmului.

— Mă gîndeam de mult la un film eroico-monumental, popular — declară Samsonov. Și poate că nu m-aș fi decis să fac un asemenea film dacă n-ar fi existat marile posibilități oferite de noul format lat al peliculei. La redactarea scenariului am colaborat cu soția lui Vsevolod Vișnevski, S. Vișnevskia. După părerea mea,

stilul și patosul specific lui Vișnevski sînt parca anume create pentru un film panoramic.

— Operatorul și laboratorul studioului au avut mult de furcă cu acest film — intervine în discuție A. Iablocikin. Căci acesta este, primul film panoramic din lume realizat în alb-negru.

Urmărim pe ecran cîteva episoade ale noului film... După o călătorie de cîteva zile, în care pier mulți membri ai echipajului, vasul pătrunde în apele Mării Negre. Regimentul se oprește. Un moment de tăcere apăsătoare. Și deodată, șapte sute de oameni irump ca o furtună dezlănțuită, năpustindu-se înainte. Zboară beretele mari-

nărești, una, două, zece, o sută.

— Pentru filmarea acestor cadre am dispus de interpreți remarcabili: echipajul crucișătorului „Slava” din flota Mării Negre. — ne relatează S. Samsonov. Ei au uimit literalmente echipa de cineaști prin naturalitatea interpretării, prin talentul lor și înțelegerea cerințelor filmării. Marinarii au lucrat tot timpul împreună cu noi.

Am realizat un film pentru contemporani, pentru tineret. Noile generații trebuie să-i vadă, să-i cunoască pe cei ce și-au dat viața pentru revoluție.

E. Semenov

Scurtă istorie a cinematografului sovietic

(XI) A arăta generațiilor viitoare imaginea vremurilor noastre

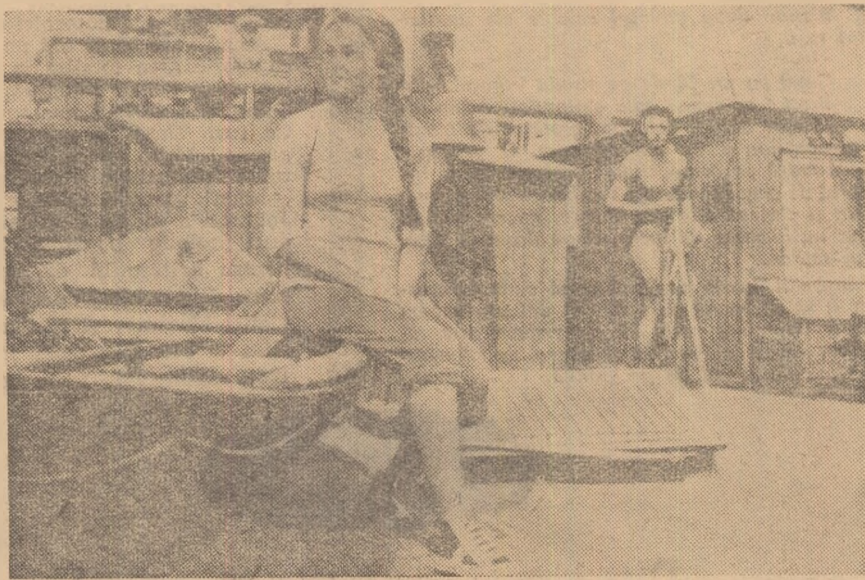
Primul mare film documentar din istoria cinematografului a fost englez: era jurnalul filmat al lui Herbert Pointing, unul din supraviețuitorii expediției căpitanului Scott. Tot un englez, Flaherty a impus cu filmul său „Nanook eschimosul” arta documentarului. Dar cel care a revoluționat în anii 1920 filmul documentar, într-o asemenea măsură încît influența lui a reînviat astăzi pe toate meridianele, a fost sovieticul Dziga Vertov. Am mai avut prilejul să-l amintim. Nu putem în a să nu i rememorăm numele acum, cînd ne propunem un popas în zona filmului documentar sovietic, ale cărui caracteristici le vom surprinde oprindu-ne asupra figurii celei mai interesante de documentariști: Roman Karmen.

Carierea artistică a lui Karmen ilustrează ea însăși istoricul documentarului sovietic. Karmen și-a sintetizat singur crezul artistic, rolul său și în același timp al oricărui documentarist sovietic: „Omul cu aparatul de filmat! (Karmen este operator cinematografic, el și-a filmat singur operele sale — n.n.) Un vîntător de imagini. Un martor viu al marilor evenimente ale timpului... Este omniprezent acest om cu aparatul de filmat, acest cronicar al epocii noastre, cu ochiul său scrutător”. Fidel unei asemenea profesii de credință, Roman Karmen s-a dorit și a devenit un martor al marilor

evenimente ale contemporaneității. Pentru că realmente una din trăsăturile esențiale ale activității sale este străduința continuă de a consemna marile evenimente pe pelicula care, după cum singur o spune, „va arăta generațiilor viitoare imaginea vremurilor noastre”.

Să-i urmărim traiectoria reportericească în decursul celor peste 30 de ani de activitate. A fost de față — și deci a filmat, deoarece prezența lui Karmen este totdeauna o prezență activă, de „vîntător de imagini” — la inaugurarea primei hidrocentrale prevăzută în planul de electrificare a Uniunii Sovietice, a filmat coloana de mașini care în 1933 a pornit în deșertul Kara-Kum la asaltul dunelor de nisip, a filmat primele automobile produse de primele uzine sovietice, a filmat Arctica, o hibernare la pol, apoi o expediție pe bordul unui spîrgător de gheață pornit să înfrunte noaptea polară, sosirea la Moscova a lui Dimitrov după procesul de la Leipzig... În timpul războiului, Karmen a luptat cu aparatul de filmat în mîini, filmînd asediul Leningraului, bătălia de la Moscova, capitularea lui von Paulus, asediul Berlinului...

Plecat adesea în afara granițelor patriei sale, Karmen a fost prezent în războiul civil din Spania: imaginile filmate

Monent din „Călătorie pe Volga”

de el în luptele de la Alcazarul din Toledo sau la Madrid, au fost folosite de zeci de ori, în diferite montaje, pe întreg întinsul globului. A filmat lupta poporului chinez împotriva ocupanților japonezi, luptele din Vietnam, a filmat în Cuba... Și-a folosit în anii din urmă aparatul pentru a înscris pe peliculă realizările oamenilor sovietici în acel neuitat „Petrolul din Caspică” sau într-un grandios documentar pentru Kinopanorama realizat recent ca o continuare parca a filmului său de montaj din 1940 „O zi a lumii noi”.

Parcurgînd chiar și așa, în fugă, activitatea acestui artist dominat de febra reporterului, îi înțelegi mărturisirea: „Cînd privești drumul străbătut, acest drum de reporter de actualități — 30 de ani cu un aparat de filmat în mînă — sînt foarte mîndru de meseria mea. Mă gîndesc fără încetare la uiașă însemnătate a artei filmului documentar în epoca noastră și la marea responsabilitate a creatorilor acestei arte — responsabilitate în fața istoriei, în fața milioanele de oameni, asupra conștiinței cărora realizatorii de filme documentare au o certă influență”.

Roman Karmen s-a luptat în toată opera sa pentru afirmarea adevărului, pentru impunerea unor idei, pentru o artă care să fie propagandistică, activă. Artistul, în concepția sa, are datoria sfîntă să lupte pentru progres, pentru afirmarea noului. Arta documentaristului Roman Karmen este o artă militantă. De aceea pelicula impresionată de el rămîne totdeauna un document al evenimentelor mari ale epocii sale și totodată un document asupra pasiunii unui om care nu a rămas niciodată străin de acele evenimente pe care le-a filmat. Filmele lui Karmen consemnează momente istorice cruciale și în același timp crezul fierbinte al unui luptător pătimaș. „Viața politică și socială în imagini”, așa își definește opera Roman Karmen. Este de altminteri caracteristica documentaristului sovietic.

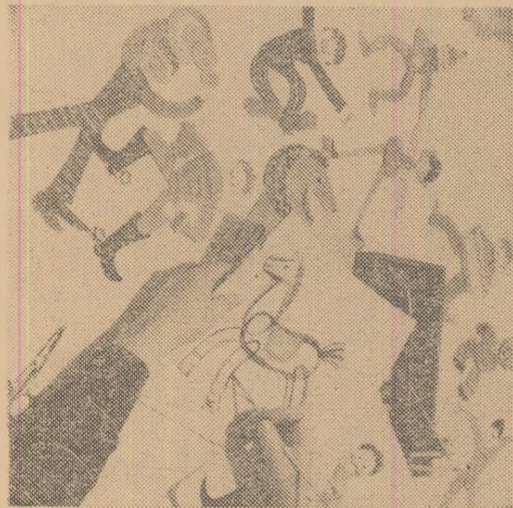
Ion Barna

estetica și viața

Moscova își schimbă înfățișarea pe zi ce trece. Se poate spune fără exagerare că în capitala sovietică nu există ungher în care să nu se înalțe clădiri noi. Până de curând pe teritoriul cuprins între străzile Marinskaia, Uzkaia, Șirokaia și Zamorinskaia erau multe case vechi. Acum, în locul lor se întinde șantierul de construcții al cvartalului nr. 3.

Pe o suprafață totală de 18 hectare se construiesc 71.660 metri pătrați de suprafață locativă. Noul microraion va oferi populației sale tot confortul — școli, grădinițe și creșe, magazine, farmacia, policlinici... Blocurile de locuințe au 4-8 etaje. Camerele sunt orientate spre soare. Clădirile sunt așezate la o distanță destul de mare una de alta, astfel încât între ele să crească în voie copaci și flori, să fie loc pentru spații de odihnă și de sport.

În construcție sunt mult folosite panourile prefabricate și materialele plastice care sunt frumoase și rezistente.

Așa se nasc jucăriile...

La uzina de scule de tăiat din Tomsk s-a deschis o expoziție de tablouri a șlefuitorului I. M. Bistrov. Tovarășii de muncă au fost impresionați de talentul cu care pictorul amator a zugrăvit frumusețea naturii siberiene. Ei au admirat de asemenea copiii făcute de I. M. Bistrov după tablouri celebre ale marilor pictori ruși.

Casei cu nr. 13 de pe strada Vorovski din Brest i se spune casa cîntecelor. Acolo locuiește Mihail Solopov, profesor de muzică, compozitor și un om minunat. O prietenie trăinică leagă pe compozitorul profesionist de însoțitorul de vagoane Dmitri Vasiliev. Vasiliev scrie versuri și cîntece. Ele sînt simple, sincere și s-au născut nu la masa de lucru, ci pe drum, în zgomotul roților...

Solopov îl învață pe Vasiliev să cînte la acordeon și să compună muzică. Cei doi prieteni au compus împreună peste 50 de cîntece care răsună nu numai la Brest, ci și la zeci de kilometri depărtare de orașul de pe graniță.

Sfotul medicului

Primăvara și vitaminele

„Mi-au crăpat buzele... Copiii învață mai greu, sînt imprăstiați... Toată familia strănută... În fiecare primăvară mă doare capul...“

De cîte ori n-ați auzit pe cîte cineva plîngîndu-se primăvara că nu-i în apele lui. De cîte ori nu v-ați plîns chiar dumneavoastră! Aceste neplăceri au o pricină foarte serioasă: primăvara organismul simte așa numita foamă de vitamine. Din rația alimentară lipsesc fructele și legumele, iar rezervele de vitamine făcute vara și toamna s-au epuizat. În acest anotimp ele sînt mult mai puțin și în alimentele pe care le avem la îndemînă (chiar și în lapte).

Lipsa de vitamine și suportată mai greu de copii decît de adulți, deoarece vitaminele sînt foarte necesare organismului în creștere.

Ce-i de făcut? Să alergăm la farmacie și să ne aprovizionăm cu tot felul de cutioare, borcanele și flacoane? Se poate și așa. Dar e incomparabil mai important să învățăm a păstra cît mai multe vitamine în mîncare.

Să începem cu cartofii. Dacă îi fierbem curățați el reține numai 28,2 la sută din cantitatea de vitamine și săruri minerale; dacă îi fierbem în coajă — 98,6 la sută. Iată, deci, primul sfat care vi-l dăm: fierbeți cartofii în coajă.

Dar dacă țineți totuși să curățați cartofii, respectați următoarele indicații: nu-i curățați decît atunci cînd îi puneți la fier. Din apa în care au fier puteti prepara supă sau ciorbă și nu uitați ca oala respectivă să fie bine acoperită cu capacul.

Oricînd e folositor să țineți seama de aceste sfaturi, dar primăvara cu atît mai virtuos. Ca să se păstreze cît mai multe vitamine în ciorbe și supe vă recomandăm: puneți carnea la fier și după o oră adăugați sfeclă. Peste încă o jumătate de oră puneți cartofii și morcovul iar cînd au mai rămas doar 20 de minute de fier — varza.

Foarte bună e infuzia de măcieș. Modul de preparare: o lingură de măcieș la un pahar de apă. Acoperiți vasul și lăsați să fiarbă zece minute. Apoi lăsați să stea 24 de ore, strecurați și beți cîte o jumătate de pahar.

Mai există și următoarea posibilitate de a da organismului vitamine: includeți în meniul zilnic varză murată și legume conservate. Dacă suportați bine acriala, vă recomandăm călduros cîteva felii de lămîie pe zi.

De ce să nu amenajăm acasă

● Există limite în sport — limite de viteză, de forță, de rezistență? ● Ce-i mai important pentru sportivi — mușchii sau mintea? ● Ce recorduri se vor stabili la Jocurile olimpice din anul 2000?

Sportul viitorului

Forța rațiunii omenești este nemărginită. Dar posibilitățile fizice?

Măsura puterii noastre, a îndemnării, vitezei, rezistenței sînt rezultatele sportive — recordurile. Dar recordurile nu sînt un scop în sine. Cînd vorbim despre ele avem în vedere nu numai metrii, secundele sau kilogramele înscrise în foile de arbitraj, ci mai cu seamă perfecționarea fizică a omului, calitățile lui moral-volitve. Recordurile vorbesc despre dezvoltarea fizică a tinerei generații, de călirea ei pentru viață.

Un sportiv a stabilit un record. Practic asta înseamnă că a alergat nițel mai repede, a sărit puțin mai sus, a ridicat cu jumătate de kilogram mai mult decît alții. Cu toate acestea s-a dovedit în felul lui un erou. Stabilind un record, sportivul devine un soi de descoperitor care indică celorlalți drumul spre noi realizări. Prin însuși faptul acesta el contribuie la educarea unor oameni și mai puternici, cu o voință de fier, în stare să biruie toate greutățile.

Nivelul și caracterul recordurilor sînt o oglindă a situației în care se află cultura fizică și sportul într-o țară, a sănătății morale a societății respective. În ultimii ani multe recorduri mondiale care aparținuseră înainte S.U.A. s-au mutat în U.R.S.S. Dacă în 1952 numărul recordurilor sovietice era de 21 față de 30 recorduri americane, în 1960 sportivii sovietici au stabilit 65 de recorduri mondiale iar cei americani numai 28. În ce constă secretul acestor succese? În caracterul de masă al sportului. În U.R.S.S. practică sportul milioane de oameni. E și firesc ca dintr-un număr atît de mare, să se afirme mereu alți și alți sportivi capabili să se întrecă cu cei mai puternici rivali. De aci existența scurtă a multor recorduri în U.R.S.S., schimbarea frecventă de nume pe tabela recordmanilor, victoriile strălucite la Jocurile olimpice și campionatele mondiale.

CE REZULTATE PUTEM AȘTEPTA DE LA SPORTIVII VIITORULUI?

Intruchiparea forței fizice sînt, după cum se știe, halterofilii. Ei sînt socotiți oamenii cei mai puternici de pe pămînt.

Acum vreo 30 de ani un halterofil de categorie grea totaliza la cele trei stiluri doar 400 de kilograme. În 1960, la Olimpiada de la Roma sportivul sovietic Iuri Vlasov a totalizat 537,5 kilograme! Mulți specialiști au socotit atunci fenomenalul rezultat drept un „plafon”. Antrenorul american Clarence Johnson a alcătuit un tabel de recorduri posibile pe anul 1964, indicînd pentru halterofilii de categoria grea suma de 540 kilograme. Specialiștii sovietici Maximov și Kușenko au urcat cifra la 545. Dar chiar la sfîrșitul lui 1961, răsturnînd toate pronosticurile,

Iuri Vlasov a ridicat la cele trei stiluri 550 de kilograme.

— Să nu considerați acest record fenomenal — i-a prevenit atunci Vlasov pe ziaristi. Pentru viitorul apropiat e foarte posibil un rezultat de 600-630 de kilograme. Dar pentru a-l obține, campionul va trebui să îndeplinească următoarele condiții: să fie armonios făcut, să aibă un intelect dezvoltat, reflexe bune, să îmbine forța și viteza în mișcare.

Rețineți: un intelect dezvoltat! Fără această calitate în vremea noastră succesele în sport sînt de neconceput.

Și acum să vedem dacă omul a devenit totodată și mai rapid, mai îndemnit, mai rezistent în comparație cu înaintașii lui.

În urmă cu 65 de ani, cel mai bun alergător era americanul Thomas

tot mai des fizicii, biomecanicii, fiziologiei.

Gîndirea creatoare a sportivilor și a antrenorilor caută neîntrerupt noi posibilități de ameliorare a rezultatelor. Probabil că aceste căutări au început de cînd s-a născut sportul.

Se știe că la prima ediție a Jocurilor olimpice (Atena, 1896) aruncătorii de disc s-au străduit să-i copieze întocmai pe discobolii Greciei antice. Aruncarea se făcea de pe un postament de piatră, discul ateriza foarte aproape. Și iată că s-a ivit un nou sistem de aruncare. Discul e lansat după cîteva răsuciri prealabile. Multe decenii săritorii în înălțime s-au străduit să dezlege secretele săriturii cît mai înalte. „Cheia” le-a dat-o fizica, arătîndu-le că o condiție esențială este ridicarea cît mai sus a centrului de greutate al corpului. Asa

V. Trunezev, surprins în timpul aruncării din iunie 1952 cînd a stabilit un nou record mondial la disc — 61,44 m.

Berck. El parcurgea 100 de metri în 12 secunde. Azi recordul mondial pe această distanță este de 10 secunde. În ce privește timpul realizat de Berck, numai în Uniunea Sovietică el este depășit de zeci de mii de sportivi.

Acum un secol, la concursul de la Oxford, Poweș a cîștigat proba de săritură în lungime cu 5 metri 29 centimetri. Azi nu numai bărbații, ci și multe femei sar mai mult. Studenta leningrădeană Tatiana Șcelkanova deține recordul mondial cu 6,62 m. Iar recordul la bărbați este cu mult mai mare: în 1962 Igor Ter-Ovanesian a obținut un rezultat de 8,31 m.

Să fie aceasta o limită? Nu. Sportivul din secolul XXI nu-i va părea fantastic rezultatul de 10 metri! În ce privește săritura în înălțime (se știe că Valeri Brumel, care deține recordul mondial cu 2,27 m, se pregătește pentru 2,30) trei metri vor fi pe deplin accesibili.

După cum ne-am putut convinge cu toții, pronosticurile în sport sînt o treabă foarte riscantă.

FIZICA ȘI RECORDURILE

Trebuie spus că recordurile se nasc cu mult înainte ca atletul să iasă pe pistă sau pe podium. Recordul se pregătește la masa de lucru, în calculele antrenorilor, în laboratorul savantului, în experimente îndrăznețe. În lupta pentru recorduri sportivii se adresează

s-a născut cel mai perfecționat sistem de săritură — prin rostogolire.

Legile aerodinamicii i-au ajutat pe schiori să mărească distanța săriturii de la trambulină, pînă dincolo de 140 metri, aruncătorilor să găsească o formă nouă, aerodinamică pentru suliță. Cunoașterea legilor hidrodinamicii a permis să crească viteza de înot.

Realizările științei și tehnicii moderne au extins sferile sportului. Patinatorii se pot antrena acum și vara, slalomistii și săritorii de la trambulină au la dispoziție amenajări excelente, unde zăpada e înlocuită cu succes de un strat artificial din material plastic.

Toate aceste inovații tehnice sînt un izvor de noi recorduri.

CAMPIONI LA 60 DE ANI

O întrebare interesantă: oare toate disciplinele sportive vor rezista și în viitor? Istoria ne arată că de-a lungul anilor unele sporturi au murit, născîndu-se în schimb altele, mai corespunzătoare modului de viață și gusturilor estetice ale epocii.

Ce discipline sportive contribuie cel mai mult la dezvoltarea armonioasă a omului? În primul rînd gimnastica sportivă pentru bărbați, gimnastica artistică pentru femei, înotul, săriturile în apă, patinajul artistic și, firește, atle-

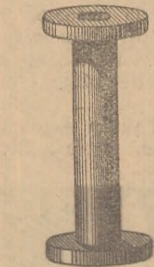
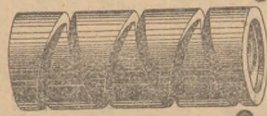
A. Svetov

(Continuare în pag. 11-a)

COMBINATUL CHIMIC FĂGĂRAȘ

livrează :

- Bachelită pentru uz general în diverse culori
- Bachelită pentru uz electrotehnic
- Bachelită pentru uz electrotehnic în execuție tropicalizată.
- Bachelită textilă
- Rezoli diverse tipuri, lac de bachelită.
- Novolac solid, semifluid și alcoolic
- Aminoplast diverse culori.
- Celuloid, plăci de diferite grosimi și culori.
- Celuloid sidifat
- Celuloid marmorat
- Celuloid placat
- Cornoplast pentru nasturi, imitație corn

Execută : piese industriale în toate tipurile de bachelită și aminoplast, pentru înlocuirea metalelor feroase și neferoase precum și a lemnului.

Pentru producția de serie executăm proiectarea și sculele necesare presării pieselor comandate.

NUMEROASE PREMII ÎN BANI ȘI OBIECTE!

UNDE?

LA MAGAZINELE
COOPERATIVELOR
DE CONSUM
GĂSIȚI

SORTIMENTELE
PREFERATE de

CIOCOLATA

Sportul viitorului

(Urmare din pag. 10-a)

tismul în formele lui multiple, numit pe bună dreptate „regele sportului”. Viitorul aparține, se pare, anume acestor genuri sportive „veșnice”, interesante și folositoare omului.

Să căutăm să ne imaginăm acum cum va arăta sportul, să zicem peste 25 sau 50 de ani.

Ne-am obișnuit să vedem pe stadioane oameni foarte tineri. După 30 de ani sportivii sînt considerați „bătrîni” și de regulă se găsesc printre spectatori.

Tot așa va fi și în viitor? Credem că nu. Omul poate fi în deplinătatea puterilor și sănătății sale și la 40, și la 50 de ani, ba chiar și dincolo de această vîrstă. Sportul poate fi practicat pînă la adîncă bătrînețe. În viitor campionii de 60 de ani nu vor fi o excepție.

Am spus că plafonul recordurilor va urca mult față de cel actual. În mod corespunzător vor crește și normele de calificare sportivă. Actualele norme de maestru al sportului abia dacă vor asigura atunci calificarea în categoria I!

Vor evolua și disciplinele sportive. Ele vor fi mai interesante, corespunzătoare gradului de dezvoltare a științei și tehnicii vremurilor viitoare. Probabil că poliathlonul va deveni sportul de bază, întrucît el contribuie în cea mai mare măsură la dezvoltarea armonioasă a omului. O foarte largă răspin-

dire vor cunoaște și sporturile de iarnă care, datorită științei își vor pierde caracterul sezonier și delimitarea geografică. Se vor naște discipline noi, jocuri distractive — frați mezini ai fotbalului și hocheiului.

Dar ce se va întîmpla cu boxul?

Sportul acesta bărbătesc are multe calități. El dezvoltă mobilitatea, reacția rapidă, educă voința. Dar iată un fapt interesant: studiindu-i pe cosmonauții, savanții sovietici au ajuns la concluzia că cele mai bune rezultate în antrenamentele lor au dat fotbalul, hocheiul, patinajul artistic, gimnastica acrobatică, săriturile în apă. Ele au o influență benefică asupra respirației, a sistemului cardio-vascular, perfecționează funcțiile aparatului vestibular. Pe cînd boxul nu numai că nu le folosește cosmonauților, ci dimpotrivă, le dăunează, pentru că dezvoltă mișcările brusce, contraindicate în dirijarea navelor astrale care cer mișcări line, domoale. De altfel, aceste calități sînt necesare nu numai cosmonauților, ci și specialiștilor „pămînteni” care conduc mașini complicate și linii automate.

În încheiere vreau să subliniez că printre sporturile care vor rezista se numără și turismul. Dar pe lîngă traseele pămîntești vor fi explorate și cele cosmice. Pe planete îndepărtate vor „ateriza” nave cosmice care vor aduce oameni îndrăgostiți de spațiu, de mișcare, de necunoscut.

COMPLEXUL PENTRU
INDUSTRIALIZAREA
LEMNULUI

C.I.L.
BRAILA

PRODUCE:

PLACI AGLOMERATE CU RĂȘINI DE UREOFORMALDEHIDĂ DIN AȘCHII DE LEMN TRIPLU STRATIFICATE

ECONOMICE, STABILE, GROSIMI UNIFORME, RANDAMENT SPORIT LA CROIRE, PERFECT PLANE, FORMATE PRACTICE, SE POT FURNIRUI etc.

Domenii de utilizare:

MOBILIER, PLAFOANE, PEREȚI DESPĂRȚITORI, AMENAJĂRI INTERIOARE, VAGOANE TRAMVAIE, LAMBRIURI, CONSTRUCȚII NAVALE etc.

Greutate specifică 60 kg/mc. Grosimi : 8, 12, 16, 19, 22, 25 mm

Formate : 1.830/3.660, 1.830 1.830 mm, 2.440/1.830, 1.220/1.830 mm

Cele mai plăcute și interesante

EXCURSII

în lunile MAI și IUNIE pe

DUNARE

cu elegantele motonave fluviale

OLTENIA ȘI CARPAȚI

Itinerariul : Giurgiu—Turnu Severin—Porțile de fier—Cazane—Giurgiu

Popasuri pe insula ADA KALEH și la Turnu Severin

Condiții foarte bune de cazare și de masă pe bordul motonavelor

TREI ZILE DE NEUITAT

Informații și înscrieri la toate agențiile O.N.T.-CARPAȚI

Șomajul

Un flagel al Statelor Unite

„Preocuparea internă nr. 1 a guvernului Statelor Unite este să dea de lucru valului de bărbați și femei, care inundă în momentul de față piața muncii din țara noastră...” „In cursul anului, fiecare al cincilea american care muncește va șoma cîtva timp”.

Actualul guvern democrat din S.U.A. se află la putere numai de doi ani și ceva. Cu toate acestea președintele John Kennedy a trebuit să recunoască de multe ori că șomajul ia proporții amenințătoare. Cele două declarații ale lui, citate mai sus, au fost făcute în decurs de numai două luni: prima în martie și a doua — în aprilie anul acesta.

Totuși problema șomajului n-a apărut de azi, de ieri. Unele declarații făcute de președinte acum doi ani promiteau „să dinamizăm țara”. De atunci situația s-a înrăutățit. Șomajul este considerat tot mai mult ca fiind cea mai gravă țară a economiei americane. Economisții americani au ajuns la concluzia că după fiecare declin în producție — și în perioada postbelică în S.U.A. au fost patru — crește din ce în ce numărul armatei permanente de șomeri.

Din „cadrele” acestei armate fac parte mizerii și metalurgiști, constructori de mașini și actori de cinema, negri și albi, bătrini și tineri care abia au terminat școala. O existență mizeră — iată ce le oferă acestora mult laudatul „mod de viață american”.

Primejdia șomajului, costul vieții în continuă creștere și exploatarea cruntă duc la așezirea luptei de clasă în Statele Unite. Dețasamente tot mai numeroase ale clasei muncitoare americane se încadrează în mișcarea grevistă.

„Dar să vedem cum se prezintă situația disperată a milioanele de șomeri, pe care propaganda dolarului încearcă s-o ascundă cu multă grijă?”

Cinci din cele cinci milioane de năpăstuiți

Cînd publică „informații generale” despre șomaj, presa din S.U.A. preferă de obicei să nu vorbească despre tragedia, mizeria și lipsurile celor care, rămîind fără lucru, au fost aruncați peste bordul „modului de viață american”. Această tradiție a fost încăleată în-ă de săptămînalul „Newsweek”, ai cărui corespondenți au luat interviuri în cinci regiuni diferite ale țării. Relatările de mai jos sînt reproduse după această revistă. Cinci orașe diferite; cinci oameni; deosebiți, ca profesie, ca vîrstă, ca situație. Dar cit de asemănător e destinul lor!...

Bătrînețe amară

În Pennsylvania — unul din centrele chirurgice americane — locuiește Alfred Michael, în vîrstă de cincizeci și patru de ani. Treizeci și șapte de ani a lucrat la cuplorul Martin, dar acum e „prea bătrîn pentru o asemenea muncă”, așa că patronii concernului „United States Steel” l-au zvîrlit în stradă, ca pe mulți dintre tovarășii lui. E adevărat, direcția i-a făgăduit o altă muncă și chiar l-a trecut pe lista „noilor numiri”. Dar promisiunile au rămas promisiuni. Au trecut mai multe luni,

Michael a pierdut dreptul la alocația de șomaj, iar direcția nu și-a mai amintit de el.

Acum e nevoit să trăiască din cei cîtiva dolari pe care-i capătă de la o societate de binefacere și care sînt înghițiți aproape în întregime de chirie. Dar Michael are familie — soție și două fete, una de 14 și cealaltă de 16 ani.

— Eu mă mulțumesc cu puțin — a arătat cu amărăciune Michael. Dar fetele... Cresc...

○ statistică sumbră

● In momentul de față, în S.U.A. există aproximativ cinci milioane de șomeri, adică 6 la sută din populația care muncește. In comparație cu 1953, nivelul șomajului a crescut de două ori.

● Pierderile totale înregistrate de economia americană din pricina șomajului reprezintă un miliard de zile-muncă, ceea ce ar echivala cu întreruperea lucrului pe timp de trei săptămîni și ceva în toate uzinele, fabricile și celelalte întreprinderi din S.U.A.

● Oficial, pe harta Statelor Unite figurează numeroase regiuni bintuite de criză: 18 „principale”, 103 „secundare” și 454 „neînsemnate”. In aceste regiuni șomajul reprezintă 10-12 la sută din numărul total al muncitorilor.

Vor să se îmbrace cel puțin în așa fel încît să nu le fie rușine de ceilalți. Dar ce le pot oferi eu? Nimic!...

Tinerete chinuită

Anthony Rocha din Atlanta, statul Georgia, este de trei ori mai tînar decît Alfred Michael. N-are decît 17 ani. A terminat școala? Nu, n-a avut posibilitate.

— M-am lăsat de învățatură ca să mă pot întreține cit-de-cît singur și să nu stau pe capul părinților — a declarat Anthony.

Dar s-a întimplat altfel decît și-a închipuit el.

— Nici nu mi-a trecut prin minte că e atît de greu să găsești de lucru. Am încercat să mă angajez la o stație de benzină, la o brutărie sau la un depozit. Dar acolo nu e loc pentru oameni ca mine.

Negru? Nu sînt locuri!...

Nenorocirea lui Buster Taylor este că e negru. Cu toate că locuiește în nordul țării, la Chicago, și aici acționează principiul rassist: „Ultimul la angajare și primul la concediere”. În întreaga țară există de două ori mai mulți șomeri negri decît albi. La Chicago, de pildă, negrii reprezintă 13 la sută din forța de muncă angajată și 40 la sută din șomeri. Acolo unde pentru albi e un declin fără importanță, pentru negri este criză în toată regula — se spune la Chicago.

La început, Taylor a avut noroc. A găsit de lucru la celebrele abatoare din Chicago. Dar în urma modernizării producției, a intrat și el în armata de treizeci de mii de muncitori care au fost concediați. A încercat să lucreze ca zilier, dar curînd n-a mai găsit nici așa de lucru. Din moment ce a lucrat cu ziua nu mai primește alocația pentru șomaj. Ce să-i faci, așa prevede legea...

Vor putea oare să trăiască Taylor și soția lui din cei cîtiva dolari pe care îi cîștigă această și din mila negustorilor din piețe?

— Ne dau din cînd în cînd cîtiva cartofi sau salată de care ei nu mai au nevoie. Cu asta ne mai potolim foamea...

Umbrele însoritei Californiei

Însorita California este „o mină de aur” pentru businessmani și aventurieri și un iad pentru mii de șomeri, mai ales pentru cei ca Antonio Moreno. El este unul din argații care rătăcesc de la o fermă la alta în căutare de lucru. Acum patru ani, în districtul în care locuiește Moreno, găsceau de lucru 25.000 de muncitori. Acum, fiecare al cincilea argat nu mai are unde munci, pentru că unii fermieri s-au ruinat, iar alții și-au cumpărat mașini de recoltat bumbac.

Ca tată a unsprezece copii Moreno trebuie să găsească neapărat ceva de lucru. Dar ce șanse are?

— Poate am să pot găsi ceva de făcut pentru o lună — și așa acolo unde nu pot lucra mașinile, unde e noroi și crește buruienii, deci unde e recoltă proastă — a adăugat Antonio.

Dar acum ce face? Trăiește din datorii. Și-a ipotecat și răsipotecat cocioaba, mobilă, toate lucrurile din casă. Ca să le răscumpere ar trebui să plătească 43 de dolari pe lună timp de doi ani. O sumă uriașă pentru un argat.

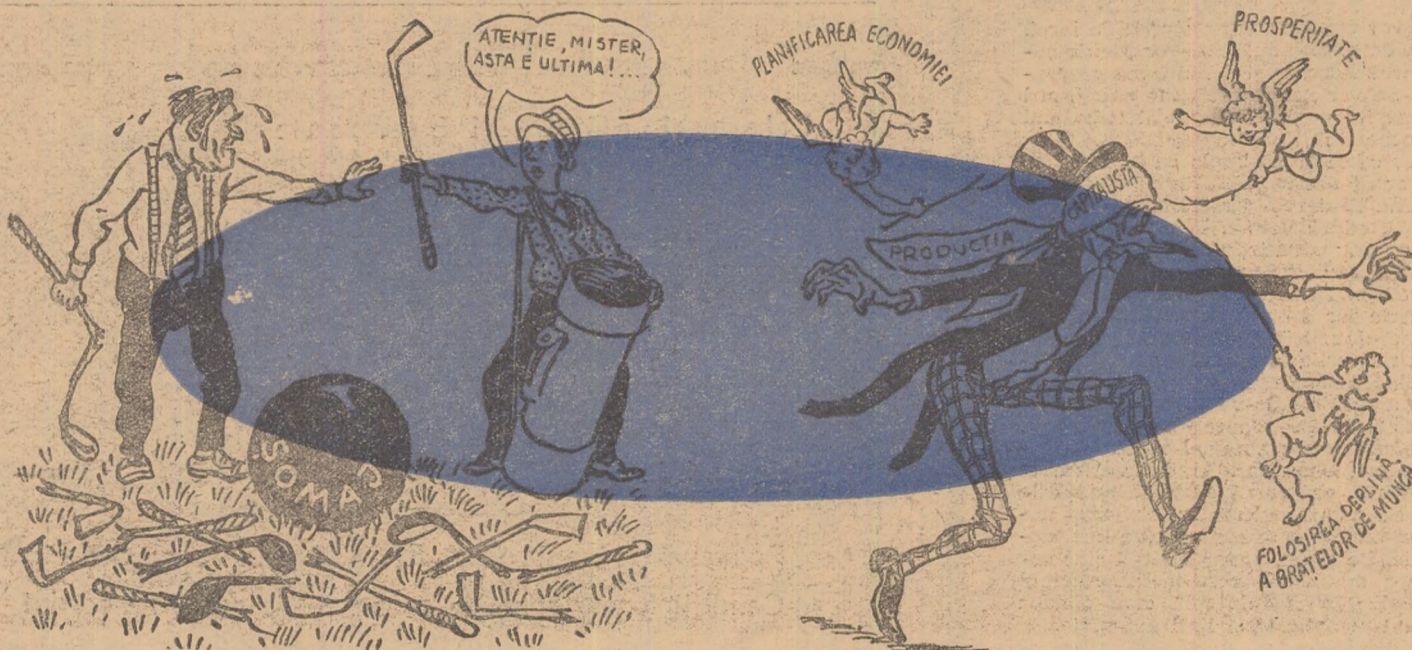
Surisuri stinse

Dacă Florence Almeida ar zîmbi, ar fi într-adevăr frumoasă. Dar la New-Bedford (statul Massachusetts) n-ai motive să surizi și mai ales n-are ea, văduvă cu trei copii. Ca să poată trăi trebuie să muncească, dar de la crăciun a rămas fără slujbă. Pensia de mizerie pe care o primește ca văduvă de veteran de război, bineînțeles, nu-i ajunge.

— Mă gîndesc mereu să plec din New-Bedford — a spus ea oftînd. Dar unde? Dacă aici n-am cu ce trăi atunci nu știu unde mi-aș putea întreține copiii. Pur și simplu nu știu unde aș putea găsi de lucru...

(După „Nedelea”)

JOCURI POLITICE DE PESTE OCEAN

Golf

De-a baba oarba

Desene de I. Semenov

Maimuțe subversive

Serisoare adresată de James I. G. Norant Comisiei pentru cercetarea activității anti-americane.

Stimați domni! Desigur, nu e treaba noastră dar nu putem privi nepăsători cum unii membri ai Congresului manifestă îngăduință față de activitatea unor elemente cu stare de spirit procomunistă.

Iată despre ce este vorba: o oarecare companie americană (dacă va fi cazul îi vom da și numele) a cumpărat din Republica Democrată Vietnam un număr de maimuțe — chipurile pentru o grădina zoologică. Vă rugăm luați aminte: animalele mai sus pomenite au fost achiziționate dintr-o țară pe care S.U.A. n-o recunoșc și cu care guvernul federal n-are relații diplomatice.

Activitatea subversivă a mers atît de departe încît animalele au fost aduse chiar pînă la hotarele S.U.A. Din fericire, în ultimul moment, încercarea de a trece peste granița maimuțelor cu stare de spirit antiamericană a fost zădărniciată.

— Cine sînteți dv.? Maimuțe din Vietnamul de nord? — a întrebă șeful vămii pe un mascul mare.

In loc de răspuns, maimuțoiul s-a scărpinat, în modul cel mai subversiv, cu piciorul sling din spate după ureche, iar cu cel din față pe piept.

— La urma urmei — a hotărît șeful — chiar comuniștii afirmă că ne tragem cu toții din maimuțe, și eu și dv. Dar ce se poate naște din ele mai departe, numai dumnezeu știe. De ce să facem însă pre-ziuni?

Poziția principală a șelului vămii a avut ca rezultat schimbarea itinerariului grupului diversionist. Răufăcătorii cu coadă, care atențaseră la modul de viață american, au fost duși în Canada și instalați în grădina zoologică din orașul Winnipeg.

Acolo, profitînd de neglijența inadmisibilă a îngrijitorilor, o maimuță a adus pe lume un puț. După care autoritățile de imigrație americane, pierzînd orice urmă de vigilență, au hotărît: „Cu toate că părinții ei sînt roșii, maimuțica — dat fiind că s-a născut pe teritoriul Canadei — trebuie socotită originară din Canada și ca atare poate fi lăsată să intre în S.U.A.”

Gentlemen! Eu, în calitate de contribuabil model și de membru al „Legiunii americane” consider inadmisibil liberalismul de care au dat dovadă autoritățile de imigrație. Primejdioasa maimuță trebuie să fie expulzată în 24 ore de pe teritoriul patriei noastre libere și democratice.

Al dumneavoastră sincer
JAMES I. G. NORANT

Pt. conformitate
Serghei Zvanțev

Din partea redacției

Mărturisim că la început am crezut că împlinirea cu maimuțele a fost rodul fanteziei bolnăvicioase a lui mister I. G. Norant. După ce am citit, însă, în săptămînalul francez „Tribune des Nations” o informație despre ghinionul maimuțelor importate în S.U.A. din R. D. Vietnam, ne-am convins că ridicole sînt numai temerile lui I. G. Norant. Faptele relatate de el sînt însă autentice.

(După „Krokodil”)